

શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ મેમનગર, અમદાવાદ તથા શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ વિશ્વવિદ્યા પ્રતિષ્ઠાનમનું મુખપત્ર

ગુરુકુલ દર્શન

વર્ષ-૨ • માર્ચ, ૨૦૧૧ • અંક-૭
પંચવાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૨૫૦/-

સદ્વિદ્યા પ્રવર્તાવો પૃથ્વી પરે...

વચનામૃત

કથામંગલ

છતીસગઢ રાજ્યમંડુલમાં પ્રવચન આપતા
પ. યૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાહજી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી

છપૈયા ધામમાં યજ્ઞાનુષ્ઠાન કરતા
પૂ. સદ્ગુરુ સંતો તથા પદયાત્રીઓ

ઘાટકોપર, મુંબઈ ખાતે કથા પ્રસંગે વક્તાશ્રીનું પૂજન
કરતા પ. યૂ. આચાર્ય શ્રી રાકેશપ્રસાદજી મહારાજ

ઘાટકોપર, મુંબઈ ખાતે કથા પ્રસંગે ઉપસ્થિત
પ. યૂ. આચાર્ય શ્રી રાકેશપ્રસાદજી મહારાજ તથા સદ્ગુરુ સંતો

ઘાટકોપર, મુંબઈ કથા સમાપન પ્રસંગે સમૂહ આરતી દર્શન

શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ વિશ્વવિદ્યા પ્રતિષ્ઠાનમ્(SGVP),
અમદાવાદની નૂતન શાખા SGVP-રાજકોટ ગુરુકુલનું ભૂમિપૂજન

-: સંસ્થાપક :-

સદ્વિદ્યા સદ્ધર્મરસક પ્રાતઃસ્મરણીય પ. પૂ. ગુરુવર્ય
શાસ્ત્રીજી મહારાજ શ્રી ધર્મજીવનદાસજી સ્વામી

ગુરુકુલ દર્શન

વર્ષ - ૨, માર્ચ- ૨૦૧૧, અંક-૭

: આશીર્વાદ :

પ. પૂ. પ્રાતઃસ્મરણીય શ્રી જોગીસ્વામી

: પ્રેરણા :

પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી

પ્રકાશક : પ. પૂ. પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી
તંત્રી : પાર્ષદ શ્રી શામજી ભગત
સંપાદક : શાસ્ત્રી શ્રી યજ્ઞવલ્ક્યભદ્રાસજી સ્વામી
કલા સંયોજન : ગોવિંદ બાંટવા
વ્યવસ્થાપન : જગજીવનભાઈ પટેલ, ધવલ ભીમાણી
તસ્વીર : જી. વિઝન
મુદ્રક : સૂર્યા ઓફસેટ

છુટક અંક : રૂા. ૫/-

પંચ વાર્ષિક લવાજમ : રૂા. ૨૫૦/-

આજીવન લવાજમ (૨૫ વર્ષ) : રૂા. ૭૦૦/-

વિદેશમાં આજીવન લવાજમ : \$ ૧૧૦/-

લવાજમ અંગે પત્રવ્યવહાર

‘ગુરુકુલ દર્શન’ કાર્યાલય

શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ

મેમનગર, અમદાવાદ-૫૨

ફોન (૦૭૯) ૨૭૯૧૨૫૯૧/૯૨

www.swaminarayangukurul.org

E-mail- gurukul_darshan07@yahoo.co.in

વરસે જડી રે રંગ મોલમાં...

નહી રે વાદળ નહી વિજળી રે,

વાલમ વરસે જડી રે રંગ મોલમાં.

વરસે કાંઈ અનરાધાર નીર રે,

વાલમ વરસે જડી રે રંગ મોલમાં.

નટાણાની નદીયુ મારી રેલીયુ રે.....વાલમ

હેજે ચઢ્યા હૈડાં નહીં ધીર રે.....વાલમ

જુગ જુગની તરસ્યુ નવ છીપીયુ રે.....વાલમ

કોરા મારા ચૂંદડીનાં ચીર રે.....વાલમ

ચાંદા સૂરજ સૂણો વિનવું રે.....વાલમ

રોકો જરાં રથડાં ધરો ધીર રે.....વાલમ

માધવ ભુજાની ભીડી ભોગળુ રે.....વાલમ

જાવા નો દઉ સુભદરાના વીર રે.....વાલમ

- શાસ્ત્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી.

૦૧ : ગુરુકુલ દર્શન : માર્ચ-૨૦૧૧

વચનામૃત કથામંગલ

• પાર્ષદ શામજી ભગત

૦૨ : ગુરુકુલ દર્શન : માર્ચ, ૨૦૧૧

લીલકે વર્ણ

વચનામૃત ગ્રંથને સરળતાથી સમજવા માટે એની દષ્ટાંત કથાઓ અને વેદ-પુરાણ પ્રસિદ્ધ પાત્રોની કથાઓ ખૂબ જ ઉપયોગી નીવડે તેમ છે.

વચનામૃત અધ્યાત્મની સાધના અને તત્ત્વજ્ઞાનનો ગ્રંથ છે, તેથી તેનો સ્વાધ્યાય કરનારા બહુ ઓછા હોય તે સ્વાભાવિક છે, પરંતુ જે વચનામૃતની દષ્ટાંત કથાઓને નજરમાં રાખીને એનું વાંચન-મનન કરવામાં આવે તો વચનામૃતના સિદ્ધાન્તો સૌ માટે સરળ બની જાય છે.

વચનામૃત ગઢડા પ્રથમ પ્રકરણના પ્રથમ વચનામૃતમાં જ કઠણમાં કઠણ સાધનની વાત સમજાવતા શ્રીજી મહારાજ ભગવાનના સ્વરૂપમાં મનની અખંડવૃત્તિ રાખવાની સાધનાને અતિ કઠિન બતાવે છે, પરંતુ તેને સમજાવવા માટે ચિંતામણિનું દષ્ટાંત પ્રયોજે છે. આ ચિંતામણિ આપણે કોઈએ નજરે નિહાળી નથી, તો પણ આપણે ચિંતામણિમાં માનીએ છીએ અને જે એ ચમત્કારી મણિ મને મળી જાય તો મારું કામ થઈ જાય એવી મહેચ્છા પણ સેવીએ છીએ. ભગવાનની મૂર્તિ એ આધ્યાત્મના આરાધકો માટે ચિંતામણિ છે, એટલું જ નહિ, આ જ્ઞાતના ભૌતિક સુખ માટે પણ ભગવાનની મૂર્તિ ચિંતામણિ તુલ્ય છે, કારણ કે ભગવદ્સ્વરૂપમાં જ બધા સુખના રહસ્યો છુપાયેલા છે, એની વાતો આગળના વચનામૃતમાં શ્રીજીમહારાજ વિસ્તારથી કરવાના છે. જેને શ્રેષ્ઠ પ્રાપ્તિની ઇચ્છા હોય તેણે આ શ્રીજીમહારાજની ચિંતામણિની વાત સ્વીકારીને શ્રીજીના સ્વરૂપમાં વૃત્તિ રાખવાનો અભ્યાસ ચાલુ કરી દેવો જોઈએ.

એ જ રીતે વચનામૃતના પાને પાને જે દષ્ટાંતો અને પાત્રોને શ્રીજીએ પ્રગટ કરેલા છે તેમાં ઇર્ષ્યાને સમજાવવા નારદજી, કૃતઘ્નીપણાને સમજાવવા સેવકરામ, ભગવાનના ધામના નિર્દેશ માટે કાચની પૃથ્વી, બુદ્ધિ ભ્રષ્ટતા માટે લીલાગર ભાંગ્ય-દારૂ, સંગની અસર માટે હવેલી તથા ઝુંપડી, કુપાત્રતા માટે સર્પના કરડ અને કીડિયારાના રોગ, પોતાના અલૌકિક ભાવને દર્શાવવા સિંહ બકરાનું દષ્ટાંત તેમજ જાલરત, જાનકરાજ, શિશુપાળ, વ્યાસ

ભગવાન, શુકદેવજી, મુક્તાનંદસ્વામી, શુકાનંદસ્વામી, દાદાખાચર, મૂળજી બ્રહ્મચારી, રતનજી-મિયાજી, ધ્રુવજી, પ્રહ્લાદ, સીતાજી, દ્રૌપદી, અર્જુન વગેરે જેવા અનેક પાત્રોના ઉદાહરણો આપીને ભગવાન શ્રીહરિએ તત્ત્વચર્ચાને સરળ-સુબોધ બનાવી છે.

આ દષ્ટાંત કથાઓના આધારે કહી શકાય કે વચનામૃત અત્યંત સરળ અને સુબોધ ગ્રંથ છે. કથા સમજવા માટે અને કથાના હાર્દને પ્રગટ કરવા માટે જો આ સંતો-ભક્તોના ચરિત્રો અને દષ્ટાંતોને નજરમાં રાખીએ તો શ્રીજીનું તત્ત્વજ્ઞાન અને સત્સંગનો સાધનામાર્ગ કેટલો સરળ છે, તે આપોઆપ સમજાય છે.

વચનામૃતની વાતોને સુબોધ અને સરળ બનાવવા માટે હજુ આ દષ્ટાંત કથાઓ અને પાત્ર કથાઓ પર વિશેષ સાહિત્ય પ્રગટ કરી શકાય તેમ છે, પરંતુ આ અંકમાં તો માત્ર શ્રીજી મહારાજના જ વચનોને એમના મૂળરૂપમાં, કોઈપણ પ્રકારનો ફેરફાર કર્યા વિના માત્ર દષ્ટાંતોને અલગ તારવીને વચનામૃત કથા મંગલ તરીકે પ્રગટ કરીએ છીએ. વચનામૃતના અભ્યાસુઓ અને ક્યારેક જ વચનામૃતનું વાંચન કરનારા ઝિજ્ઞાસુઓને આ કથામંગલ દિવ્ય પ્રેરણા આપશે એવી શ્રદ્ધા છે.

ચિંતામણિ

ભગવાનની મૂર્તિ છે તે તો ચિંતામણિ તુલ્ય છે, જેમ ચિંતામણિ કોઈક પુરુષના હાથમાં હોય તે પુરુષ જે જે પદાર્થને ચિંતવે તે તે પ્રાપ્ત થાય છે, તેમ ભગવાનની મૂર્તિને વિષે જેના મનની અખંડ વૃત્તિ રહે છે તે તો જીવ, ઈશ્વર, માયા અને બ્રહ્મ એમનાં સ્વરૂપને જો જોવાને ઇચ્છે, તો તત્કાળ દેખે છે તથા વૈકુંઠ, ગોલોક, બ્રહ્મમહોલ એ આદિક જે જે ભગવાનનાં ધામ તેને પણ દેખે છે. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૧

જેમ “બાળકના હાથમાં ચિંતામણિ દીધો હોય તેનું તેને માહાત્મ્ય નથી એટલે તેનો તેને આનંદ નથી.” તેમ ભગવાન પુરુષોત્તમ મળ્યા છે અને તેનો અંતરમાં આઠો પહોર કેફ રહેતો નથી જે “મારું પૂર્ણકામપણું થયું છે” એવું નથી સમજતો, એ હરિના ભક્તને મોટી ખોટી છે. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૨૪

ઈર્ષ્યા કરવી તો નારદજીના જેવી કરવી, જેમ ‘એક સમયને વિષે નારદજી અને તુંબરું એ બે વૈકુંઠને વિષે લક્ષ્મીનારાયણનાં દર્શન કરવા ગયા, તે લક્ષ્મીનારાયણ આગળ તુંબરુંએ ગાન કર્યું તેણે કરીને લક્ષ્મીજી તથા નારાયણ એ બેયે પ્રસન્ન થઈને તુંબરુંને પોતાનાં વસ્ત્ર-આભૂષણ આપ્યાં. ત્યારે નારદજીને તુંબરું ઉપર ઈર્ષ્યા આવી જે, ‘હું તુંબરુંના જેવી ગાનવિદ્યા શીખું અને ભગવાનને પ્રસન્ન કરું.’ પછી નારદજી ગાનવિદ્યા શીખતા હવા, અને ભગવાન આગળ ગાતા હવા, ત્યારે ભગવાને કહ્યું જે, ‘તમને તુંબરુંના જેવું ગાતાં નથી આવડતું.’ પછી વળી શિવ ઉપર તપ કરીને શિવ થકી વર પામીને ગાનવિદ્યા શીખીને ભગવાન આગળ ગાતા હવા. તો પણ ભગવાન એની ગાનવિદ્યા ઉપર પ્રસન્ન ન થયા, એવી રીતે સાત મન્વંતર સુધી ગાનવિદ્યા શીખ્યા અને ભગવાન આગળ ગાયા તો પણ ભગવાન પ્રસન્ન ન થયા, પછી તુંબરું પાસે ગાનવિદ્યા શીખ્યા અને શ્રીકૃષ્ણભગવાન આગળ દ્વારિકામાં ગાવતા હવા, ત્યારે શ્રીકૃષ્ણભગવાન પ્રસન્ન થયા અને પોતાનાં વસ્ત્ર-અલંકાર નારદજીને આપ્યાં, ત્યારે નારદજીએ તુંબરું સાથે ઈર્ષ્યા મેલી, માટે ઈર્ષ્યા કરવી તો એવી કરવી જે, જેની ઉપર ઈર્ષ્યા હોય તેના જેવા ગુણને ગ્રહણ કરવા અને પોતાના અવગુણને ત્યાગ કરવા. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૪

નારદજી

સેવકરામ

“અમે વેંકટાદ્રિથી સેતુબંધ રામેશ્વર જતા હતા ત્યાં એક સેવકરામ નામે સાધુ હતો. તે શ્રીમદ્ ભાગવતાદિક પુરાણને ભણ્યો હતો. તે માર્ગમાં ચાલતાં માંદો પડ્યો, તેની પાસે રૂપિયા હજારની સોનામહોર હતી પણ ચાકરીનો કરનારો કોઈ નહિ માટે રોવા લાગ્યો. પછી તેને અમે કહ્યું જે, ‘કાંઈ ચિંતા રાખશોમાં, તમારી ચાકરી અમે કરીશું.’ પછી ગામને બહાર એક કેળાંની ફુલવાડી હતી તેમાં એક વડનો વૃક્ષ હતો તે વડના વૃક્ષને વિષે હજાર ભૂત રહેતાં. પણ તે સાધુ તો ચાલી શકે એવો રહ્યો નહિ અને અતિશય માંદો થયો, તે ઉપર અમને અતિશય દયા આવી. પછી તે ઠેકાણે અમે તે સાધુને કેળાંનાં પત્ર લાવીને હાથ એક ઊંચી પથારી કરી આપી. અને તે સાધુને લોહિખંડ પેટબેસાડ્યું હતું તેને અમે ઘોતા અને ચાકરી કરતા અને તે સાધુ પોતાને જેટલું જોઈએ તેટલું અમારી પાસે ખાંડ, સાકર, ઘી, અન્ન તે પોતાના રૂપિયા આપીને મંગાવતો, તે અમો લાવીને રાંધી ખવરાવતા અને અમો વસ્તીમાં જઈને જમી આવતા અને કોઈક દિવસ તો અમને વસ્તીમાં અન્ન મળતું નહિ ત્યારે અમારે ઉપવાસ થતો. તો પણ કોઈ દિવસ તે સાધુએ અમને એમ કહ્યું નહિ જે, ‘અમ પાસે દ્રવ્ય છે તે આપણે બેને કાજે રસોઈ કરો અને તમે પણ અમ ભેળા જાઓ’. પછી એમ સેવા કરતે થકે તે સાધુ બે માસે કાંઈક સાજો થયો. પછી સેતુબંધ રામેશ્વરને માર્ગે ચાલ્યા, ત્યારે તેનો ભાર મણ એક હતો, તે અમારી પાસે ઉપડાવતો અને પોતે તો એક માળા લઈને ચાલતો અને દેહે પણ સાજો અને એક શેર ઘી જમીને પચાવે એવો સમર્થ થયો. તો પણ ભાર અમારી પાસે ઉપડાવે અને પોતે અમથો ચાલે અને અમારી પ્રકૃતિ તો એવી હતી જે “ભાર નામે તો એક રૂમાલ પણ રાખતા નહિ” માટે તેને સાધુ જાણીને અમે એનો મણ એકનો ભાર ઉપાડી ચાલતા, એવી રીતે તે સાધુની અમે ચાકરી કરીને સાજો કર્યો પણ, તે સાધુએ અમને એક પૈસાભાર અન્ન આપ્યું નહિ. પછી અમે તેને કૃતઘ્ની જાણીને તેના સંગનો ત્યાગ કર્યો. એવી રીતે જેમનુષ્ય કર્યા કૃત્યને ન જાણે તેને કૃતઘ્ની જાણવો. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૧૦

ભગવાનનું ધામ

“તે ભગવાનનું ધામ તો સનાતન છે, નિત્ય છે, અપ્રાકૃત છે, સચ્ચિદાનંદ છે, અનંત છે અને અખંડ છે, તેને દષ્ટાંતે કરીને કહીએ છીએ, જેમ પર્વત ને વૃક્ષાદિકે સહિત અને મનુષ્ય, પશુ, પક્ષ્યાદિકની જે આકૃતિ તેણે સહિત એવી જે આ સમગ્ર પૃથ્વી તે કાયની હોય અને આકાશને વિષે જે સમગ્ર તારા તે સર્વે સૂર્ય હોય, પછી તેને તેજે કરીને તે સમગ્ર આકૃતિએ સહિત કાયની પૃથ્વી જેવી શોભે તેવી શોભાએ યુક્ત ભગવાનનું ધામ છે, એવું જે ભગવાનનું ધામ તેને ભગવાનના ભક્ત છે તે સમાધિને વિષે દેખે છે અને દેહ મુક્યા પછી એ તેજોમય જે ભગવાનનું ધામ તેને પામે છે.”

- વચનામૃત ગ.પ્ર. ૧૨

લીલાગર ભાંગ્ય

જો લીલાગર ભાંગ્ય પીવે અને તે પ્રભુનો ભક્ત હોય તોય પાણી લીલાગર ભાંગ્યને કેફે કરીને વર્તમાનની ખબર રહે નહિ અને પ્રભુના ભજનની પાણી ખબર રહે નહિ, તેમ અનંત પ્રકારના જે આહાર તેના ગુણ પાણી લીલાગર ભાંગ્યની પેઠે અનંત પ્રકારના છે, તેનો ગણતાં પાણી પાર આવે નહિ.

જેમ કોઈક હત્યારો જીવ હોય અથવા કોઈક પુરુષ વ્યભિચારી હોય અથવા કોઈક સ્ત્રી વ્યભિચારિણી હોય અથવા લોક અને વેદની મર્યાદાને લોપીને વર્તતો એવો કોઈક બ્રહ્મ જીવ હોય તેમની જેવાત સાંભળવી તે તો જેવી લીલાગર ભાંગ્ય પીવે અથવા દારૂ પીવે એવી છે, માટે તે વાતના સાંભળનારાના અંતઃકરણને બ્રહ્મ કરી નાખે છે. અને ભગવાનનું ભજન સ્મરણ તથા વર્તમાન તેની વિસ્મૃતિ કરાવી નાખે છે. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૧૮

ભાંગ્ય-દારૂ

ત્વચાના સ્પર્શ પાણી અનંત પ્રકારના છે, અને તેના ગુણ પાણી જુદા જુદા અનંત પ્રકારના છે. તેમાં પાપી જીવનો જે સ્પર્શ તે જ ભાંગ્ય-દારૂના જેવો છે, માટે તે સ્પર્શનો કરનારો હરિભક્ત હોય તેની પાણી શુદ્ધબુદ્ધને ભુલાડી દે છે. તેમજ રૂપ પાણી અનંત પ્રકારનાં છે અને તેના ગુણ પાણી અનંત પ્રકારના જુદા જુદા છે; તે કોઈક બ્રહ્મ જીવ હોય ને જો તેનું દર્શન થયું હોય તો જેમ લીલાગર ભાંગ્ય તથા દારૂ પીધે ભૂંડું થાય છે તેમ જ તે પાપીના દર્શનના કરનારાનું પાણી ભૂંડું જ થાય અને બુદ્ધિ બ્રહ્મ થઈ જાય છે. તેમ જ ગંધ પાણી અનંત પ્રકારના છે, અને તેના ગુણ પાણી અનંત પ્રકારના છે ને જો પાપી જીવના હાથનું પુષ્પ અથવા ચંદન તેની જો સુગંધી લે તો જેમ લીલાગર પીધે બુદ્ધિ બ્રહ્મ થાય. તેમ જ બુદ્ધિ બ્રહ્મ થાય છે. એવી રીતે જેમ ભૂંડાને યોગે કરીને જીવની બુદ્ધિ બ્રહ્મ થાય છે તેમ જ પરમેશ્વર અથવા પરમેશ્વરના સંત તેને યોગે કરીને જીવની બુદ્ધિ સારી થાય છે. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૧૮

ગુરુકુલ દર્શન માસિક અંગેની વિગતો

ન્યુઝ પેપર રજીસ્ટ્રેશન નંબર ૧૮૫૬ અન્વયે જાહેરનામું
પ્રકાશન સ્થળ:- શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ, મેમનગર, અમદાવાદ
પ્રકાશન સમય:- દર માસની ૨૫ તારીખે
પ્રકાશકનું નામ:- પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી
રાષ્ટ્રીયતા:- ભારતીય
સરનામું:- શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ, મેમનગર, અમદાવાદ
તંત્રીનું નામ:- પાર્ષદ શામજી ભગત
માસિકના માલિક:- પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી
હું પુરાણી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી આથી જાહેર કરું છું કે ઉપરની માહિતી મારી જાણ અને માન્યતા પ્રમાણે સાચી છે.

સહી- પુરાણી બાલકૃષ્ણદાસ.

હવેલી-ઝૂંપડી

આ જીવ છે તે જેવી સોખત કરે છે તેવું એનું અંતઃકરણ થાય છે; તે જ્યારે એ જીવ વિષયી જીવની સભામાં બેઠો હોય અને તે જ્યાં પણ સુંદર સાત માળની હવેલી હોય, તે હવેલીને વિષે કાચના તક્તા સુંદર જઢ્યા હોય અને સુંદર બિઘાનાં કર્યાં હોય, તેમાં નાના પ્રકારનાં આભૂષણ તથા વસ્ત્રને પહેરીને વિષયી જન બેઠા હોય અને દારૂના શીશા લઈને પરસ્પર પાતા હોય. અને કેટલાક દારૂના શીશા ભરેલા પડ્યા હોય અને વેશ્યાઓ થેઈ થેઈકાર કરી રહી હોય. અને નાના પ્રકારનાં વાજાંત્ર વાજતાં હોય તે સભામાં જઈને જે જન બેસે તે સમે તેનું અંતઃકરણ બીજી જાતનું થઈ જાય છે. અને તૃણની ઝૂંપડી હોય ને તેમાં ફાટેલ ગોદડીવાળા પરમહંસની સભા બેઠી હોય અને ધર્મ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય ને ભક્તિ સહવર્તમાન ભગવદ્વાર્તા થાતી હોય, તે સભામાં જઈને જે જન બેસે ત્યારે તે સમે તેનું અંતઃકરણ બીજી રીતનું થાય છે. માટે સત્સંગ અને કુસંગને યોગે કરીને જેવું અંતઃકરણ થાય છે તેને જો વિચારીને જુલો તો જાણ્યામાં આવે છે અને ગબરગંડને તો કાંઈ ખબર પડતી નથી. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૧૮

કિડિયારાનો રોગ

“જે આંગળીને સર્પે કરડી હોય અથવા કિડિયારાનો રોગ થયો હોય અને તેટલું અંગ જો તુરત કાપી નાખે તો પંડે કુશળ રહે, ને તેનો લોભ કરે તો ઝાઝો બિગાડ થાય.” તેમ જે કુપાત્ર જીવ જણાય તેનો તત્કાળ ત્યાગ કરજ્યો.

અને સત્સંગ થયા મોર તો ગમે તેવો કુપાત્ર જીવ હોય તોય તેને નિયમ ધરાવીને સત્સંગમાં લેવો પણ સત્સંગમાં આવ્યા પછી કુપાત્રપણું રાખે તો બાઈ અથવા ભાઈ જે હોય તેને સત્સંગ બહાર કાઢી મેલવો. અને જો ન કાઢે તો એમાંથી ઝાઝું ભૂંડું થાય - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૧૮

૦૬ : ગુરુકુલ દર્શન : માર્ચ, ૨૦૧૧

સિંહ-બકરા

જો કોઈ અમારો વાદ લેશે તો તેનું તો જરૂર ભૂંડું થાશે. કાં જે અમારા હૃદયમાં તો નરનારાયણ પ્રગટ વિરાજે છે અને હું તો અનાદિ મુક્ત જ છું. પણ કોઈને ઉપદેશો કરીને મુક્ત નથી થયો. અને મન, બુદ્ધિ, ચિત્ત અને અહંકાર તેમને તો હું પકડી લઉં છું, જેમ સિંહ બકરાંને પકડે છે તેની પેઠે એ અંતઃકરણને હું પકડું છું અને બીજાને તો એ અંતઃકરણ દેખ્યામાં પણ આવતાં નથી. માટે અમારો વાદ લઈને જાણે જે ઉપાધિમાં રહીને શુદ્ધપણે રહીશું તે તો નારદ સનકાદિક જેવો હોય તેથી પણ રહેવાય નહિ તો બીજાની શી વાર્તા કહેવી ? અને અનંત મુક્ત થઈ ગયા ને અનંત થશે તેમાં ઉપાધિમાં રહીને નિર્લેપ રહે એવો કોઈ થયો નથી ને થશે પણ નહિ અને હમાણાં પણ કોઈએ નથી અને કોટિ કલ્પ સુધી સાધન કરીને પણ એવો થવાને કોઈ સમર્થ નથી. માટે અમે કહ્યું છે તે પ્રમાણે રહેશે તો રડું થશે. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૧૮

લાખ ચોરાશી

આ જીવ છે તે ચોરાશી લાખ જાતના દેહને પૂર્વે ધરી આવ્યો છે અને જેટલી જાતમાં સ્ત્રીઓ છે તે સર્વેને પેટ જન્મ લીધા છે. તથા જાતમાં જેટલી કુતરીઓ, જેટલી મીનડીઓ, જેટલી વાનરીઓ એ આદિક જેજે ચોરાશીના જીવ છે તે સર્વેને પેટ કેટલીક વાર જન્મ ધર્યા છે. અને આ જાતમાં જેટલી જાતની સ્ત્રીઓ છે, તેમાં કઈ એણે સ્ત્રી નથી કરી ? સર્વેને પોતાની સ્ત્રીઓ કરી છે. તેમ જ એ જીવે સ્ત્રીના દેહ ધરી ધરીને જાતમાં જેટલી જાતના પુરુષ છે તે સર્વેને પોતાના ઘણી કર્યા છે, તેટલા માટે જેમ એ ચોરાશી લાખ જાતના સગપણને હમણે માનતા નથી તથા ચોરાશી લાખ જાતના દેહને પોતાનું દેહ માનતા નથી, તેમ જ આ દેહને પોતાનું સ્વરૂપ માનવું નહિ અને આ દેહના સંબંધીને પોતાનાં સંબંધી માનવાં નહિ, કેમ જે ચોરાશી લાખ જાતના દેહ ધર્યા તેનો સંબંધ રહ્યો નહિ તો આ દેહનો સંબંધ પણ નહિ જ રહે. તે માટે દેહગેહાદિક સર્વ પદાર્થને અસત્ય જાણીને તથા દેહ, ઇંદ્રિયો, અંતઃકરણ તેથી જુદું પોતાનું સ્વરૂપ જાણીને તથા પોતાના ધર્મમાં રહીને ભગવાનની નિષ્કામ ભક્તિ કરવી અને દિવસે દિવસે ભગવાનનું અતિશય માહાત્મ્ય જણાય તેને અર્થે સાધુનો સંગ નિરંતર રાખવો. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૨૧

પાણીનો ઘડો

ઘડીક તો એકાગ્ર ચિત્તે બેસીને ભગવાનનું ભજન કરે ને ઘડીકમાં તો થાળા ચૂંથતો ફરે તેને તો એવી સ્થિતિ થતી નથી. જેમ પાણીનો ઘડો ભરીને એક ઠેકાણે ઢોળી આવીએ, પછી વળી બીજે દિવસ અથવા ત્રીજે દિવસ તે ઠેકાણે પાણીનો ઘડો ઢોળીએ, તેણે કરીને ત્યાં પાણીનો ઘરો ભરાય નહિ. કાં જે આગલા દિવસનું જળ આગલે દિવસ સુકાઈ જાય ને પાછલા દિવસનું પાછલે દિવસ સુકાઈ જાય. અને જો આંગળી જેવી નાની જ પાણીની સેર્ય અખંડ વહેતી હોય તો મોટો પાણીનો ઘરો ભરાઈ જાય. તેમ ખાતાં, પીતાં, હાલતાં, ચાલતાં તથા શુભ ક્રિયાને વિષે તથા અશુભ ક્રિયાને વિષે સર્વ કાળે ભગવાનમાં અખંડ વૃત્તિ રાખવી. પછી એવી રીતે ભગવાનમાં અખંડ વૃત્તિ રાખતાં રાખતાં એવી દૃઢ સ્થિતિ થાય છે. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૨૩

જેમ લીંબુની એક ચિર ચૂસી હોય તો થોડા થોડા દાંત અંબાય પણ હળવા હળવા ચણા ચવાય ખરા, ને જો આખું લીંબુ ચૂસ્યું હોય તો ચણા ચવાય નહિ ને મગનો દાણો પરાણો પરાણો ચવાય, અને જો ઘણાં લીંબુ ચૂસ્યાં હોય તો રાંધેલો ભાત પણ ચવાય નહિ. તેમ ભગવાનનો નિશ્ચય અને માહાત્મ્યરૂપી જેને ખટાઈ ચડી હોય તેની ચાર અંતઃકરણ ને દશ ઈન્દ્રિયોરૂપ જે ડાઠ્યો તે સર્વે અંબાઈ જાય છે. ત્યારે એ જીવ મનરૂપ પોતાની ડાઠચે કરીને વિષયના સંકલ્પરૂપી ચણાને ચાવવાને સમર્થ થતો નથી, તેમ જ ચિત્તરૂપ પોતાની ડાઠચે કરીને વિષયનું ચિંતવન કરવા સમર્થ થતો નથી, તેમજ બુદ્ધિરૂપ પોતાની ડાઠચે કરીને નિશ્ચય કરવા સમર્થ થતો નથી, તેમ જ અહંકારરૂપ પોતાની ડાઠચે કરીને વિષય સંબંધી અભિમાન કરવા સમર્થ થતો નથી, તેમ જ પંચ જ્ઞાન ઈન્દ્રિયો ને પંચ કર્મ ઈન્દ્રિયોરૂપ જે ડાઠ્યો છે, તે ડાઠચે કરીને તે તે ઈન્દ્રિયોના વિષયરૂપ જે ચણા તેને ચાવવાને સમર્થ થતો નથી. અને જેને યથાર્થ ભગવાનનો નિશ્ચય ન હોય ને યથાર્થ ભગવાનનો મહિમા જણાણો ન હોય, તેનાં ઈન્દ્રિયો તથા અંતઃકરણ તે પોતપોતાના વિષય થકી યથાર્થપણે નિવૃત્તિ પામતાં નથી. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૨૪

લીંબુની ખટાઈ

સૂર્ય સામી ધૂળની ફાંટ

ભગવાનનું સ્વરૂપ છે, તે તો માયા ને માયાના જેગુણ તે થકી પર છે અને સર્વ વિકારે રહિત છે, પણ જીવના કલ્યાણને અર્થે મનુષ્ય જેવા ભાસે છે. તે ભગવાનને વિષે જે અલ્પ મતિવાળા છે તે જેવા જેવા દોષ કલ્પે છે તે ભગવાનને વિષે તો એકે દોષ નથી પણ કલ્પનારાની બુદ્ધિમાંથી એ દોષ કોઈ કાળે ટળવાના નહિ. તેમાં જે ભગવાનને કામી સમજે છે તે પોતે અત્યંત કામી થઈ જાય છે. અને જે ભગવાનને ક્રોધી સમજે છે તે પોતે અત્યંત ક્રોધી થઈ જાય છે, ને જે ભગવાનને લોભી સમજે છે

તે પોતે અત્યંત લોભી થઈ જાય છે ને જે ભગવાનને ઈર્ષ્યાવાન સમજે છે તે પોતે અત્યંત ઈર્ષ્યાવાન થઈ જાય છે, એ આદિક જેજેદોષ ભગવાનને વિષે કલ્પે છે તે તો જેમ “સૂર્ય સામી ધૂળની ફાંટ ભરીને નાખીએ તે પોતાની આંખમાં પડે છે” તેમ ભગવાનને વિષે જે જાતનો દોષ કલ્પે છે તે દોષ પોતાને દુઃખ દે છે. અને પોતામાં ગમે તેવા ભૂંડા સ્વભાવ હોય ને જો ભગવાનને અતિશય નિર્દોષ સમજે તો પોતે પણ અતિશે નિર્દોષ થઈ જાય છે.

- વચનામૃત ગ.પ્ર. ૨૪

વીંશ કોશનો પ્રવાહ

જેમ કોઈ કુવો હોય ને તે ઉપર વીંશ કોશ ફરતા હોય ને તેનો પ્રવાહ જુદો જુદો ચાલતો હોય, ત્યારે તે પ્રવાહમાં જોર હોય નહિ અને તે વીંશે કોશનો પ્રવાહ ભેળો કરીએ તો નદીના જેવો અતિશય બળવાન પ્રવાહ થાય, તે કોઈનો હઠાવ્યો પાછો હઠે નહિ. તેમ જેની વૃત્તિ નિર્વાસનિક થાય છે ત્યારે તેનું ચિત્ત છે તે ભગવાનના સ્વરૂપમાં જોડાય છે. અને જેના ચિત્તમાં સંસારના સુખની વાસના હોય તેને તો શ્રોત્ર ઈન્દ્રિય દ્વારે અનંત જાતના જે શબ્દ તેને વિષે જુદી જુદી વૃત્તિ ફેલાઈ જાય છે, તેમ જ ત્વચા ઈન્દ્રિય દ્વારે હજારો જાતના જે સ્પર્શ તેને વિષે જુદી જુદી વૃત્તિ ફેલાઈ જાય છે, તેમજ નેત્ર ઈન્દ્રિયની વૃત્તિ તે હજારો જાતનાં જે રૂપ તેને વિષે ફેલાઈ જાય છે, તેમજ રસના ઈન્દ્રિયની વૃત્તિ તે હજારો જાતના જે રસ તેમાં ફેલાઈ જાય છે, તેમજ નાસિકા ઈન્દ્રિયની વૃત્તિ તે અનંત જાતના જે ગંધ તેમાં ફેલાઈ જાય છે, તેમજ કર્મ ઈન્દ્રિયોની વૃત્તિઓ પણ પોતપોતાના વિષયને વિષે હજારો પ્રકારે ફેલાઈ જાય છે. એવી રીતે દશે ઈન્દ્રિયો દ્વારે એનું અંતઃકરણ છે તે હજારો પ્રકારે ફેલાઈ ગયું છે. તે જ્યારે ચિત્ત તે ભગવાનનું જ ચિંતવન કરે અને મન તે ભગવાનનો જ ઘાટ ઘડે અને બુદ્ધિ તે ભગવાનના સ્વરૂપનો જ નિશ્ચય કરે અને અહંકાર તે “હું આત્મા છું ને ભગવાનનો ભક્ત છું” એવું જ અભિમાન ધરે ત્યારે તેની એક વાસના થઈ જાણવી. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૨૫

૦૮ : ગુરુકુલ દર્શન : માર્ચ, ૨૦૧૧

ઘોડાવાળો

જેમ સંસારમાં જેને ઘોડું ચડવા ન હોય તેથી જેને ઘોડું હોય તે મોટો, અને એક ઘોડું જેને હોય તેથી જેને પાંચ ઘોડા હોય તે મોટો. એમ જેમ જેમ અધિક સંપત્તિ હોય તેમ સંસારવ્યવહારમાં અતિ મોટો કહેવાય, પણ પરમેશ્વર ભજ્યામાં એ મોટો નથી. અને જેની મતિ એવી હોય જે, ‘આ સ્ત્રી તો અતિશય રૂપવાન છે અને આ વસ્ત્ર તો અતિશય સારું છે અને આ મેડી તો ઘણી સારી છે અને આ તુંબડી તો અતિશય સારી છે ને આ પાત્ર તો અતિશય સારું છે’ એવી રીતના જેગૃહસ્થ તથા ભેખધારી તે સર્વે તુચ્છ બુદ્ધિવાળા છે. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૨૭

જે સત્સંગી સત્સંગમાંથી પાછો પડવાનો હોય, તેને અસદ્વાસનાની વૃદ્ધિ થાય છે ને તેને પ્રથમ તો દિવસે દિવસે સત્સંગીમાત્રનો અવગુણ આવે છે ને પોતાના હૈયામાં એમ જાણે જે, ‘સર્વે સત્સંગી તો આણસમજુ છે ને હું સમજુ છું,’ એમ સર્વેથી અધિક પોતાને જાણે. અને રાત્રિદિવસ પોતાના હૈયામાં મૂંઝાયા કરે અને દિવસમાં કોઈ ઠેકાણે સુખે કરીને બેસે

નહિ, અને રાત્રિમાં સુવે તો નિદ્રા પણ આવે નહિ અને ક્રોધ તો ક્યારેય મટ જ નહિ. અને અર્ધબળેલા કાષ્ટની પેઠે ઘુંધવાયા કરે. એવું જેને વર્તે ત્યારે તેને એમ જાણીએ જે ‘એ સત્સંગમાંથી પડવાનો થયો છે.’ અને એવો હોય અને તે જેટલા દિવસ સત્સંગમાં રહે પણ તેના હૈયામાં કોઈ દિવસ સુખ આવે નહિ અને અંતે પાછો પડી જાય છે. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૨૮

પૂર્વને સંસ્કારે કરીને જેસારું અથવા નરસું થાય તે તો સર્વ જ્ઞાતના જાણ્યામાં આવે, જેમ ભરતજીને મૃગલામાં આસક્તિ થઈ એવે ઠેકાણે પ્રારબ્ધ લેવાય અથવા કોઈ કંગાલ હોય ને તેને મોટું રાજ્ય મળે એવી રીતે થાય તે તો સર્વ જ્ઞાતના જાણ્યામાં આવે, ત્યારે તેને તો પ્રારબ્ધ જાણવું.”

પછી શ્રીજીમહારાજે પોતાની વાત કરી જે, “અમે જેજે સાધન કર્યાં હતાં તેને વિષે કોઈ રીતે દેહ રહે જ નહિ ને તેમાં પણ દેહ રહ્યો તેને પ્રારબ્ધ કહીએ, તે શું તો અમે શ્રીપુરુષોત્તમપુરીમાં રહેતા ત્યારે કેટલાક માસ સુધી તો વાયુ ભક્ષણ કરીને રહ્યા તથા ત્રણચાર ગાઉના પહોળા પટવાળી એક નદી હતી તેને વિષે એક વાર શરીર તણાતું મેલ્યું તથા શિયાળો, ઉનાળો ને ચોમાસું તેને વિષે છાયા વિના એક કૌપીનભર રહેતા હતા તથા ઝાડીને વિષે વાઘ, હાથી તથા અરણ્યાપાડા તેની ભેળે ફરતા. એવાં એવાં અનંત વિકટ ઠેકાણાં તેને વિષે ફર્યા તોય પણ કોઈ રીતે દેહ પડ્યો નહિ, ત્યારે એવે ઠેકાણે તો પ્રારબ્ધ લેવું.

જેમ સાંદીપની નામે બ્રાહ્મણ તેનો પુત્ર તે નરકથી મુકાયો અને વળી જેમ પાંચ વર્ષના ધ્રુવજીએ ભગવાનની સ્તુતિ કરવા માંડી ત્યારે વેદાદિકના અર્થની સહજે સ્ફુર્તિ થઈ, એવી રીતે અતિ શુદ્ધભાવે કરીને પ્રસન્ન થયા જે ભગવાન તેની ઈચ્છાએ કરીને તથા તે ભગવાનને વરદાને કરીને અથવા અતિ શુદ્ધ ભાવે કરીને પ્રસન્ન થયા જે ભગવાનના એકાંતિક સાધુ તેના વરદાને કરીને જે રૂડી બુદ્ધિ થાય તેને ભગવાનની કૃપા જાણવી. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૨૯

પ્રારબ્ધ-કૃપા

૦૯ : ગુરુકુલ દર્શન : માર્ચ-૨૦૧૧

શિશુપાળ

શિશુપાળ એમ જ કહેતો જે “પાંડવ તો વર્ણસંકર છે ને પાંચ જાણે એક સ્ત્રી રાખી માટે અધર્મી પણ છે અને કૃષ્ણ છે તે પણ પાખંડી છે, કેમ જે જન્મ થયો ત્યાંથી પ્રથમ તો એણે એક સ્ત્રી મારી, ત્યાર પછી બગલો માયો, વાછડો માયો ને મધના પૂડા ઉખેડ્યા તેણે કરીને એને મધુસુદન કહે છે, પણ એણે કાંઈ મધુ નામે દૈત્ય માયો નથી, ને વર્ણસંકર એવા જે પાંડવ તેણે પૂજ્યો તેણે કરીને શું એ ભગવાન થયો ?” એવી રીતે ભગવાન ને ભગવાનના ભક્તનો અવગુણ આસુરી બુદ્ધિવાળો શિશુપાળ તેણે લીધો, પણ ભગવાનના ભક્ત હતા તેણે એવો અવગુણ કાંઈ ન લીધો. માટે એવી જાતનો જેને અવગુણ આવે તેને આસુરી બુદ્ધિવાળો બાણવો.” - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૩૧

પક્ષીનો માળો

જેમ પક્ષી હોય તે પોતાના માળાને મુકીને ચણવા નીકળે છે તે ચારો કરીને રાત્રિ સમે પોતપોતાના માળામાં જઈને વિરામ કરે છે પણ પોતપોતાના સ્થાનકને કોઈ દિવસ ભૂલીને બીજાને સ્થાનકે જતાં નથી, તેમ ભગવાનના ભક્ત છે તે ભગવાનની કથા, કીર્તન, શ્રવણાદિક એવો જે ચારો તેને ચરીને પોતાનો માળો જે ભગવાનનું સ્વરૂપ તેમાં જઈને વિરામ કરે છે.

પોતાનું ઘર

પશુપક્ષી સર્વે જીવ જેમ પોતપોતાનો ચારો કરીને પોતપોતાને સ્થાનકે જઈને વિરામ કરે છે તેમ મનુષ્ય પણ જે જે કાર્ય હોય તેને અર્થે દેશ વિદેશ જાય છે પણ પોતાને ઘર આવે છે ત્યારે નિરાંત કરીને બેસે છે

ઘણિયાતુ ઢોર

જેમ ઘણિયાતું ઢોર હોય તે સીમમાં ચરીને સાંજે પોતાને ખીલે આવે છે અને જે હરાયું ઢોર હોય તે ખીલે આવે નહિ અને જેનું તેનું ખેતર ખાઈને જ્યાં ત્યાં બેસી રહે. પછી કોઈક ઘોડા મુકે, કાં વાઘ આવે તો મારે, તેમ તમે તે ઘણિયાતા ઢોરની પેઠે પોતાને ખીલે આવો છો ? કે હરાયા ઢોરની પેઠે કોઈનું ખેતર ખાઈને જ્યાં ત્યાં બેસીને વિરામ કરો છો ?” - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૩૨

જેમ સુંદર ભેંસનું દૂધ હોય, તેમાં સાકર ઘોળી હોય ને તેમાં સર્પની લાળ પડી એટલે એ સાકર ને દૂધ હતું તે ઝેર થયું, પછી તેને જે પીવે તેના પ્રાણ જાય. તેમ બુદ્ધિ તો ઝાઝી છે પણ એણે કોઈ મોટા સંતનો અથવા પરમેશ્વરનો અવગુણ લીધો છે, તે અવગુણરૂપ દોષ એની બુદ્ધિમાં આવ્યો છે, તે સર્પની લાળ સરખો છે. માટે એ તો કલ્યાણને માર્ગે ક્યાંથી ચાલે ? પણ જો કોઈક એના મુખની વાત સાંભળે તો તે સાંભળનારાની બુદ્ધિ પણ સત્સંગમાંથી પાછી પડી જાય છે, અને એવી દૂષિત બુદ્ધિવાળો જ્યાં જ્યાં જન્મ ધરે ત્યાં ત્યાં ભગવાનનો અથવા ભગવાનના ભક્તનો દ્રોહ જ કરે. અને જેની બુદ્ધિ એવી રીતે દૂષિત ન હોય, ને તે જો થોડી જ હોય તો પણ તે પોતાના કલ્યાણને અર્થે જાતન કરતો થકો પાછો પડતો નથી.”

જ્ય-વિજ્ય ઘણાય ડાહ્યા હતા પણ સનકાદિક સંઘાથે માને કરીને વૈકુંઠલોકમાંથી પડી ગયા ને આસુરી બુદ્ધિ થઈ, તેમ તેની પણ આસુરી બુદ્ધિ થાય. અને જ્યારે આસુરી બુદ્ધિ થાય ત્યારે ભગવાન તથા ભગવાનના ભક્તના જે ગુણ હોય તે દોષ સરખા ભાસે છે. અને જ્યાં જ્યાં જન્મ ધરે ત્યાં ત્યાં કાંતો શિવનો ગણ થાય ને કાં તો કોઈ દૈત્યનો રાજ થાય અને વૈરભાવે પરમેશ્વરનું ભજન કરે. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૩૫

સર્પની લાળ

કંગાલ માણસ

જેમ કંગાલ માણસ હોય, ને પહેરવા વસ્ત્ર ન મળતું હોય, ને ઉકરડામાંથી દાણા વીણી ખાતો હોય, તે પોતે પોતાને પાપી સમજે, અને બીજા શાહુકાર લોક પણ તેને પાપી સમજે જે ‘આણે પાપ કર્યા હશે માટે એને અન્નવસ્ત્ર મળતું નથી, તેમ જે ત્યાગી થઈને સારાં સારાં જે વસ્ત્રાદિ પદાર્થ તેને ભેળાં કરી રાખે અને તેની તૃષ્ણા પણ ઘણી રાખે. અને ધર્મ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય અને ભક્તિ તેને વિષે પ્રીતિએ રહિત હોય, એવો જે ત્યાગી, તેને તો જે મોટા એકાંતિક સાધુ છે, તે કંગાલ માણસની પેઠે પાપી જાણે છે. કેમ જે, જો એ પાપી છે તો એને ધર્મ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય અને ભક્તિ તેને વિષે પ્રીતિ થતી નથી. અને પરમેશ્વર વિના બીજા પદાર્થમાં પ્રીતિ થાય છે - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૩૬

જે જીવ છે તે પોતાના સાધનને બળે કરીને પોતાનું કલ્યાણ ઇચ્છે છે. પણ એવા પરમેશ્વરના પ્રતાપે કરીને પોતાનું કલ્યાણ ઇચ્છતા નથી, એવા જે જન્મતિવાળા પુરુષ છે તે તો જેમ નાવ વિના પોતાના બાહુબળે કરીને સમુદ્ર તરવાને ઇચ્છે તેવા મૂર્ખ છે. અને જે એવા ભગવાનને પ્રતાપે કરીને પોતાનું કલ્યાણ ઇચ્છે છે તે તો જેમ નાવમાં બેસીને સમુદ્ર તરવાને ઇચ્છે એવા ડાહ્યા છે. અને એવા જે ભગવાનના સ્વરૂપના જ્ઞાનવાળા છે, તે સર્વે દેહને મુકીને ભગવાનના ધ્યાનમાં ચૈતન્યની જ મૂર્તિ થઈને ભગવાનની હજૂરમાં રહે છે. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૩૭

નાવ

વણિકનું નામું

જે સત્સંગી હોય તેને જ્યાંથી પોતાને સત્સંગ થયો હોય ત્યાંથી પોતાના મનનો તપાસ કરવો જે, “પ્રથમના વર્ષમાં મારું મન આવું હતું, ને પછી આવું હતું, અને આટલી ભગવાનની વાસના હતી ને આટલી જાતની હતી,” એમ વર્ષોવર્ષનો સરવાળો વિચાર્યા કરવો અને પોતાના મનમાં જેટલી જાતની વાસના બાકી રહી ગઈ હોય તેને થોડે થોડે નિરંતર ટાળવી. અને એમ વિચારે નહિ ને બધી ભેગી કરે તો તે વાસના એની ટળે નહિ. જેમ વણિકને ઘેર નામું કર્યું હોય તે જો મહિના મહિનાનું નિરંતર ચુકવી દઈએ, તો તે દેતાં કઠણ ન પડે ને વર્ષ દહાડાનું ભેગું કરીએ તો આપવું બહુ કઠણ પડે, તેમ નિરંતર વિચાર કરવો. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૩૮

મન છે તે જાતની વાસનાએ કરીને વસાણું છે, જેમ ફૂલે કરીને તિલ વસાય છે, તેમ મનને ભગવાનનાં જે ચરિત્ર તેનું જે મહિમાએ સહિત નિત્ય સ્મરણ તે રૂપ ફૂલને વિષે વાસવું. અને ભગવાનનાં ચરિત્રરૂપ જાણાને વિષે મનને ગૂંથવી મેલવું અને ભગવાનના ઘાટ મનમાં કર્યા કરવા એક શમ્ભો ને બીજો કરવો, બીજો શમ્ભો ને ત્રીજો કરવો, એમને એમ મનને નવરું રહેવા દેવું નહિ.” - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૩૮

તિલ-તિલ

ભરતજી

બાહેર લોકમાં તો તે પ્રવૃત્તિવાળાનું ભૂંડા જેવું જણાય. અને જેને મનમાં વાસના હોય ને તે બાહેર સારી પેઠે નિવૃત્તિપરાયણ વર્તતો હોય, તો તેનું બહેર લોકમાં તો સારું જણાય પણ તેના જીવનું અતિ ભૂંડું થાય, કેમ જેમુવા ટાણે તો જેવા મનમાં સંકલ્પ હોય તેવા રફૂરી આવે. જેમ ભરતજીને અંતકાળમાં મૃગનું બાળક રફૂરી આવ્યું ત્યારે તે મૃગને આકારે થઈ ગયા. અને પ્રથમ રાજ્ય મેલ્યું હતું ને ઋષભદેવ ભગવાન તો પોતાના બાપ હતા તો પણ એમ થયું. માટે મને કરીને નિર્વાસનિક રહેવું એ અમારો

જનક રાજા

ગૃહસ્થ હોય તેને પણ દેહે કરીને વ્યવહાર કરવો, ને મને કરીને તો ત્યાગીની પેઠે જ નિર્વાસનિક રહેવું ને ભગવાનનું ચિંતવન કરવું, ને વ્યવહાર તો ભગવાનને વચને કરીને રાખવો, અને મનનો ત્યાગ સાચો ન હોય તો જનક જેવા રાજા હતા તે રાજ્ય કરતા ને મન તો મોટા યોગેશ્વરના જેવું હતું. તે માટે મને કરીને જે ત્યાગ તે જ ઠીક છે. જે ગૃહસ્થ હરિભક્ત હોય તે તો જેમ જનક રાજાએ કહ્યું જે, “આ મારી મિથિલાનગરી બળે છે પણ તેમાં મારું કાંઈ બળતું નથી.” ત્યાં શ્લોક છે જે, “મિથિલાયાં પ્રદિપ્તાયાં ન મે દહ્યતિ કિંચન ।” એમ સમજે ને ગૃહમાં રહેતો હોય તે ગૃહસ્થ હરિભક્ત ખરો કહેવાય. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૩૮

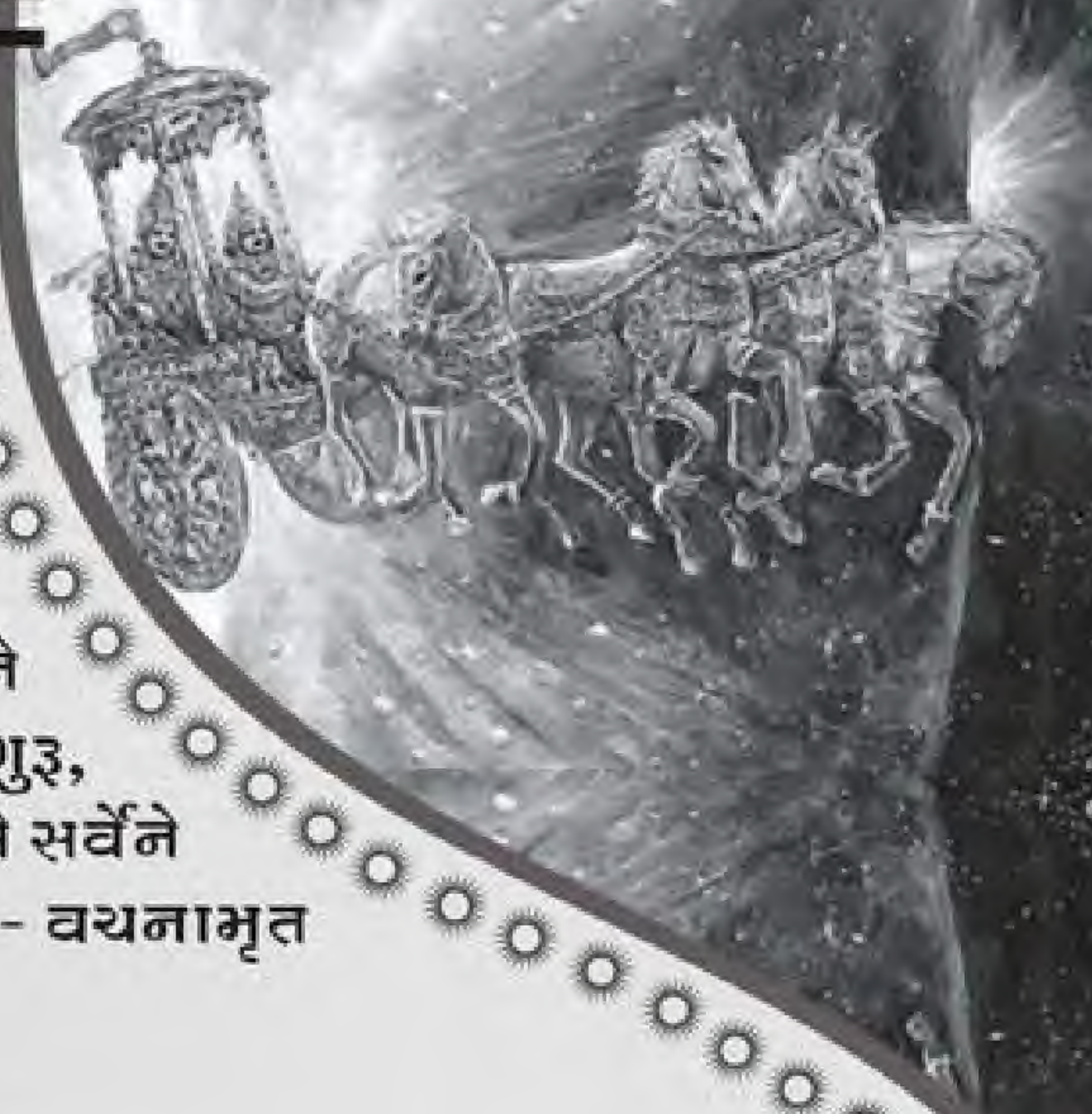
મેરુ અને લોકાલોક

પરમેશ્વરને ભજીને થયા જે મુક્ત તેની સ્થિતિના બે ભેદ છે. જેમ મેરુ પર્વત ઉપર ઉભા જે પુરુષ તે જેતે મેરુ થકી ઓરા જે સર્વે પર્વત તથા સર્વે વૃક્ષ તથા તે પર્વત વૃક્ષનું આધાર જે પૃથ્વીનું તળ તે સર્વેને પૃથક્ પૃથક્પણે દેખે છે. તેમ સવિકલ્પ સમાધિવાળા જે જ્ઞાની મુક્ત તે જે તે જીવ, ઈશ્વર, માયા તથા એમનું આધાર જે બ્રહ્મ એ સર્વેને પૃથક્ પૃથક્પણે દેખે છે. અને વળી જેમ લોકાલોક પર્વત ઉપર ઉભા જે પુરુષ તે જેતે તે લોકાલોક પર્વતથી ઓરા જે પર્વત તથા વૃક્ષ તે સર્વેને એક પૃથ્વીરૂપે જ દેખે છે, પણ પૃથક્ પૃથક્પણે નથી દેખતા, તેમ નિર્વિકલ્પ સમાધિવાળા જે મહામુક્ત તે જે તે જીવ, ઈશ્વર અને માયા તેને એક બ્રહ્મરૂપે કરીને જ દેખે છે. પણ પૃથક્પણે નથી દેખતા. એવી રીતે બે પ્રકારની સ્થિતિવાળા મુક્ત છે તેની સ્થિતિને યોગે કરીને એ સર્વેનું સત્યપણું કહેવાય છે ને અસત્યપણું કહેવાય છે. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૩૯

સૂર્યનો રથ

જેમ સૂર્યના રથમાં જે બેઠા હોય તેને રાત નથી પડા જે પૃથ્વી ઉપર રહ્યા છે તેને રાત્રિ દિવસ છે, તેમ નિર્વિકલ્પ સ્થિતિવાળાને મતે એ સર્વે છે નહિ, પણ બીજાને મતે તો એ સર્વે છે. અને આવી રીતે બ્રહ્મનિરૂપણ કરે તો શાસ્ત્રના વચનમાં પૂર્વાપર બાધ ન આવે ને એમ ન કરે તો પૂર્વાપર બાધ આવે. તે બાધને તો સમજતો ન હોય તથા એવી રીતની સ્થિતિને પણ ન પામ્યો હોય ને કેવળ શાસ્ત્રમાંથી શીખીને વચનમાત્રે કરીને એક બ્રહ્મપણાનું પ્રતિપાદન કરતો હોય ને ગુરુ, શિષ્ય, જીવ, ઇશ્વર, માયા, જ્ઞાત તથા વેદ, પુરાણ, શાસ્ત્ર એ સર્વેને કલ્પિત કહેતો હોય, તે તો મહામૂર્ખ છે ને અંતે નારકી થાય છે. - વચનામૃત ગ.પ્ર. ૩૯

કાષ્ઠમાં અગ્નિ

પુરુષોત્તમભગવાન જે તે તારતમ્યતાએ સર્વમાં કારણપણે અંતર્યામીરૂપે કરીને રહ્યા છે. જેમ કાષ્ઠને વિષે અગ્નિ રહ્યો છે. તે મોટા કાષ્ઠમાં મોટો અગ્નિ રહ્યો છે ને લાંબા કાષ્ઠમાં લાંબો અગ્નિ રહ્યો છે, ને વાંકા કાષ્ઠમાં વાંકો અગ્નિ રહ્યો છે, તેમ એ પુરુષોત્તમ ભગવાન છે તે જે દ્વારે જેટલું કાર્ય કરાવવું હોય તેને વિષે તેટલી સામર્થ્યે ચુક્ત થકા રહે છે. અને અક્ષર ને પુરુષપ્રકૃતિ આદિ સર્વને વિષે પુરુષોત્તમ ભગવાન અંતર્યામીરૂપે રહ્યા છે, પણ પાત્રની તારતમ્યતાએ કરીને સામર્થ્યમાં તારતમ્યપણું છે. એવી રીતે એક પુરુષોત્તમ ભગવાન છે તે અંતર્યામીરૂપે કરીને એ સર્વેને વિષે પ્રવેશ કરીને રહ્યા છે. - વચનામૃત ગ.પ્ર.-૪૧

શંકરાચાર્ય

સર્વે વેદાંતીના આચાર્ય શ્રી શંકરાચાર્ય તેણે તો પોતાના શિષ્યને દંડ, કમંડલું ધારણ કરાવ્યાં અને એમ કહ્યું જે 'ભગવદ્ગીતા ને વિષ્ણુસહસ્રનામનો પાઠ કરવો તથા વિષ્ણુનું પૂજન કરવું અને જેને ઝાઝાં ચોમાસાં થયા હોય તેનું થોડા ચોમાસાવાળાએ વંદન કરવું અને સારો પવિત્ર બ્રાહ્મણ હોય તેના ઘરની જાળીક્ષા કરવી'. એવી રીતે જેવિધિનિષેધનું પ્રતિપાદન કર્યું. અને શંકરાચાર્યે તો જીવના હૈયામાં નાસ્તિકપણું આવી જાય તેની બીકે કરીને "ભજ ગોવિન્દં ભજ ગોવિન્દં ગોવિન્દં ભજ મૂઢમતે ।" એ આદિક ઘણાંક વિષ્ણુનાં સ્તોત્ર કર્યાં છે, તથા શિવજી તથા ગણપતિ તથા સૂર્ય એ આદિક જે ઘણાંક દેવતા તેનાં સ્તોત્ર કર્યાં છે, જેને સાંભળીને સર્વે દેવતા સત્ય ભાસે, એવો આશય જાણીને શંકરાચાર્યે સર્વે દેવતાનાં સ્તોત્ર કર્યાં છે. અને આજ્ઞા જે જ્ઞાની થયા તે તો સર્વેને ખોટાં કરી નાખે છે, અને વળી એમ કહે છે જે, 'જ્ઞાની તો ગમે તેવું પાપ કરે તો પણ કાંઈ અડતું નથી.' તે મૂર્ખપણામાંથી કહે છે. - વચનામૃત ગ.પ્ર.-૪૧

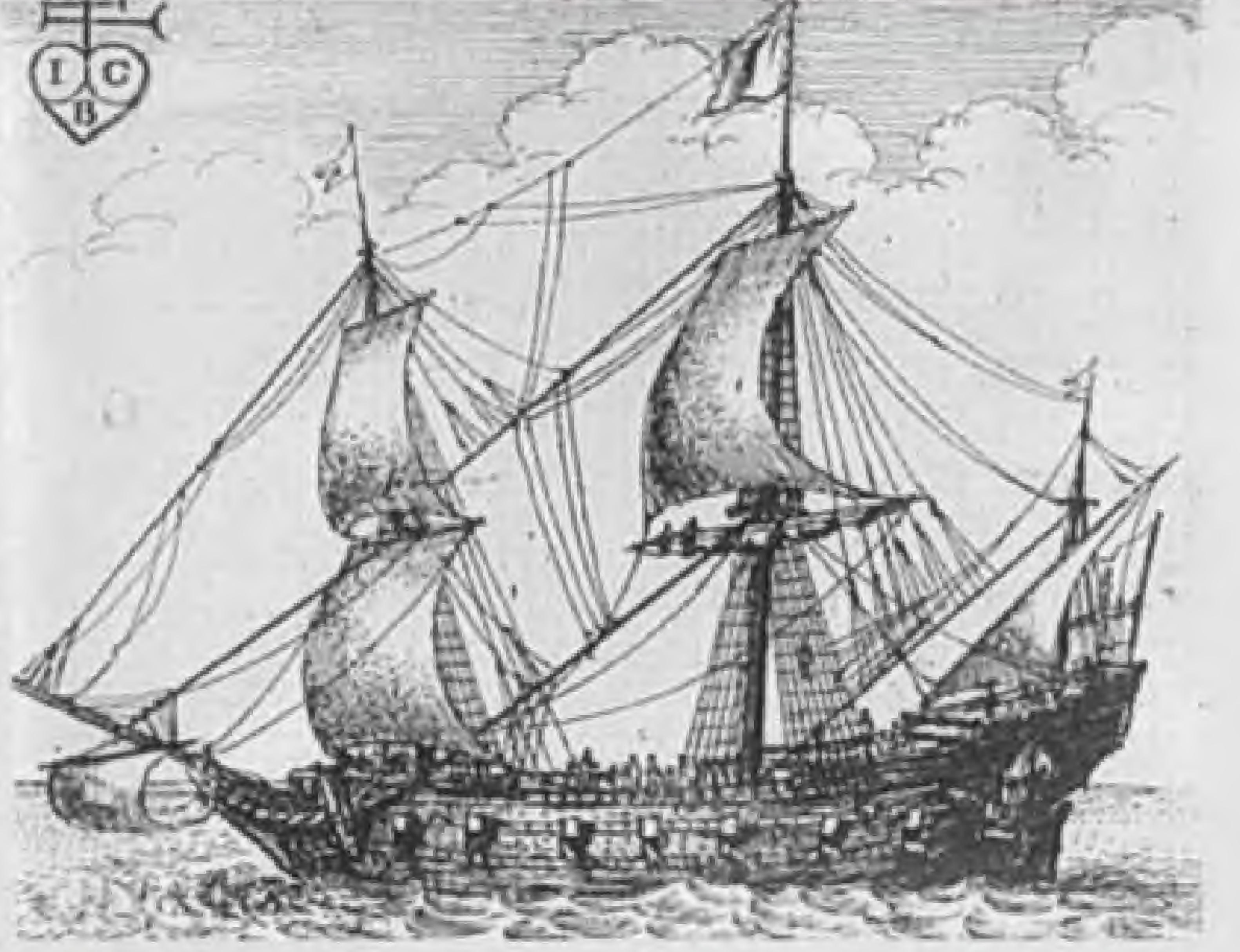
શિષ્યેશ્ચતુ
વિરાજતે મુનિશ્રેષ્ઠ

જેમ કોઈ મોટું વહાણ હોય અને તે વહાણ મહાસમુદ્રને વિષે એક વર્ષ સુધી ચાલ્યું જાય છે. તેને આગલો કાંઠો પણ દેખ્યામાં આવે નહિ, અને પાછલો કાંઠો પણ દેખ્યામાં આવે નહિ અને તે બે કાંઠા ઉપર જે મોટા મોટા પર્વત તે પણ દેખ્યામાં આવે નહિ, તો ઝાડવાં તથા મનુષ્ય તે તો ક્યાંથી દેખ્યામાં આવે ? અને જ્યાં દેખે ત્યાં એકલું જા જ દેખાય, પણ જા વિના બીજે કોઈ આકાર દેખ્યામાં આવે નહિ, અને ઉંચું જુએ તો મોટી મોટી સમુદ્રની લહેરું ઉઠતી હોય માટે ઉંચું પણ જા જ જણાય. ત્યારે તે વહાણને વિષે બેઠા એવા જે પુરુષ તે એમ કહે જે, “એકલું જા જ છે બીજું કાંઈ નથી.” એ દષ્ટાંતનું સિદ્ધાંત એ છે જે, જેને બ્રહ્મસ્વરૂપને વિષે નિર્વિકલ્પ સ્થિતિ થઈ હોય તે એમ બોલે જે, ‘એક બ્રહ્મ જ છે અને તે વિના બીજું જે જીવ, ઇશ્વર અને માયા એ આદિક સર્વે તે મિથ્યા છે.’ અને તેનાં વચન શાસ્ત્રમાં લખાણાં હોય તેને સાંભળીને પોતાને તો એવી સ્થિતિ ન થઈ હોય તો પણ વિધિનિષેધને ખોટા કહે છે, અને સ્ત્રીની શુશ્રુષા કરે ને છોકરાંની શુશ્રુષા કરે અને જેલો સંસારનો વ્યવહાર હોય તે સર્વેને તો સાચો જાણીને સાવધાન થઈને કરે છે, અને શાસ્ત્રે પ્રતિપાદન કર્યા એવા જે વિધિનિષેધ તેને ખોટા કહે છે, એવા જે આ જાતને વિષે જ્ઞાનના કથનારા છે તેને તો મહા અધમ જાણવા ને નારસિક જાણવા. - વચનામૃત ગ.પ્ર.-૪૨

સમુદ્રમાં વહાણ

વ્રજની ગોપીઓ

પરમાત્મા જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન તેની સંઘાથે વ્રજની ગોપીઓએ કામ બુદ્ધિયે કરીને પ્રીતિ કરી તો પણ, સર્વે ભગવાનની માયાને તરી ગઈયો, ને પોતે ગુણાતીત થઈને નિર્ગુણ એવું જે ભગવાનનું અક્ષરધામ તેને પામીયો. તેનું કારણ એ છે જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન પોતે સાક્ષાત્ પુરુષોત્તમ ગુણાતીત દિવ્યમૂર્તિ હતા, તો તે સંઘાથે ગોપીઓએ જાણે અજાણે પ્રીતિ કરી તો પણ તે ગોપીઓ ગુણાતીત થઈયો. અને ભરતજીએ દયાએ કરીને મૃગલામાં પ્રીતિ કરી તો તે પોતે મૃગલું થયા. માટે ગમે તેવા મોટા હોય તેનું પણ કુસંગે કરીને તો ભૂંડું જ થાય છે. અને ગમે તેવો પાપી જીવ હોય ને તે જો સત્યસ્વરૂપ એવા જે ભગવાન તેનો પ્રસંગ કરે તો પરમ પવિત્ર થઈને અભયપદને પામે. અને જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન પોતે ગુણાતીત ન હોત તો એની ભક્ત જે ગોપીઓ તે ગુણાતીત પણાને ન પામત. અને જે ગુણાતીતપદને પામિયો તો શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન ગુણાતીત કેવલ્ય દિવ્યમૂર્તિ જ છે, અને વેદાંતી કહે છે જે, ‘સર્વત્ર બ્રહ્મસભર ભર્યો છે’ ત્યારે જે ગોપીઓએ શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને વિષે પ્રીતિ કરી તેમ જ, સર્વે સ્ત્રીઓ પોતપોતાના ધણીને વિષે પ્રીતિ કરે છે તથા સર્વે પુરુષ પોતાની સ્ત્રીઓને વિષે પ્રીતિ કરે છે, તો પણ તેમને ગોપીઓના જેવી પ્રાપ્તિ થતી નથી. તેમને તો ઘોર નરકની પ્રાપ્તિ થાય છે, માટે જે વિધિનિષેધ છે તે સાચા છે પણ ખોટા નથી અને જે એ વિધિનિષેધને ખોટા કરે છે તે તો નારકી થાય છે.” - વચનામૃત ગ.પ્ર.-૪૨

જઠભરત

જેટલા ત્યાગી પરમહંસ થયા તે સર્વેને વિષે જઠભરત શ્રેષ્ઠ છે, અને જેટલાં પુરાણ માત્ર તથા વેદાંતના ગ્રંથ તે સર્વેને વિષે જઠભરતની વાર્તા લખાણી છે. એવા મોટા જે જઠભરત તે પૂર્વ જન્મમાં ઋષભદેવ ભગવાનના પુત્ર હતા અને રાજ્યનો ત્યાગ કરીને વનમાં ગયા હતા. તેને દયાએ કરીને પાણી જો મૃગ સંગાથે પ્રીતિ થઈ તો તેનો દોષ લાગ્યો ને પોતાને મૃગનો જન્મ લેવો પડ્યો, અને મૃગના સરખા ચાર પગ ને ટૂંકી પૂંછડી ને માથે નાની શિંગડીયો એવો આકાર પોતાને પ્રાપ્ત થયો. - વચનામૃત ગ.પ્ર.-૪૨

પંચામૃત ભોજન

જેને પરિપૂર્ણ ભગવાનમાં રનેહ હોય ને તેને જો જાણેઅજાણે ભગવાનની મૂર્તિ વિના બીજો કાંઈક ઘાટ થાય તો, જેમ પંચામૃત ભોજન જમતો હોય તેમાં કોઈક કાંકરા તથા ઘુળનો ખોખો ભરીને નાખે ને જેવું વસમું લાગે, અથવા કપાળમાં બળબળતો ડામ દે ને તે જેવો વસમો લાગે તેવો ભગવાન વિના બીજો ઘાટ થાય તે વસમો લાગે, એવી રીતે જેને વર્તતું હોય તેને ભગવાનને વિષે પ્રીતિ છે એમ જાણવું. તે સર્વે પોતપોતાના હૃદયમાં તપાસી જુઓ તો જેને જેવી પ્રીતિ હશે તેને તેવી જાણાઈ આવશે.” -વચનામૃત ગ.પ્ર.-૪૪

ડગલો

જીવાત્માને વિષે દેહ તો કેવી રીતે વળગ્યો છે? તો જેમ કોઈક પુરુષ હોય તેણે દરજીને ઘેર જઈને ડગલો શિવાડીને પહેર્યો, ત્યારે તે એમ માને જે, ‘દરજી તે મારો બાપ છે ને દરજીના તે મારી મા છે’ એમ જે માને તે મૂર્ખ કહેવાય. તેમ આ જીવને આ દેહરૂપ જે ડગલો, તે ક્યારેક તો બ્રાહ્મણ ને બ્રાહ્મણી થકી ઉત્પન્ન થાય છે અને ક્યારેક તો નીચ જાતિમાંથી ઉત્પન્ન થાય છે તથા ચોરાશી લાખ જાતિ થકી દેહ ઉત્પન્ન થાય છે, તે દેહને વિષે પોતાપણું માને અને તે દેહનાં માબાપને પોતાનાં માબાપ માને તે મૂર્ખ કહેવાય અને તેને પશુ જેવો જાણવો. -વચનામૃત ગ.પ્ર.-૪૪

ભગવાન પુરુષોત્તમ

જેમ સમગ્ર જાળ છે તેના જીવરૂપ જે વરુણ તે પોતાના લોકને વિષે સાકાર છે ને જાળ નિરાકાર કહેવાય છે. અને જેમ અગ્નિની જે જવાળા છે તે નિરાકાર કહેવાય છે અને તેના દેવતા જે અગ્નિ તે અગ્નિલોકને વિષે સાકાર છે અને જેમ સમગ્ર તડકો તે નિરાકાર કહેવાય છે, ને સૂર્યના મંડળને વિષે જે સૂર્ય દેવ છે તે સાકાર છે, તેમ સચ્ચિદાનંદ જે બ્રહ્મ તે નિરાકાર છે, અને પુરુષોત્તમ જે ભગવાન તે સાકાર છે. અને એ સર્વત્ર પૂર્ણ એવું જે સચ્ચિદાનંદ બ્રહ્મ તે પુરુષોત્તમ ભગવાનનું તેજ છે. -વચનામૃત ગ.પ્ર.-૪૫

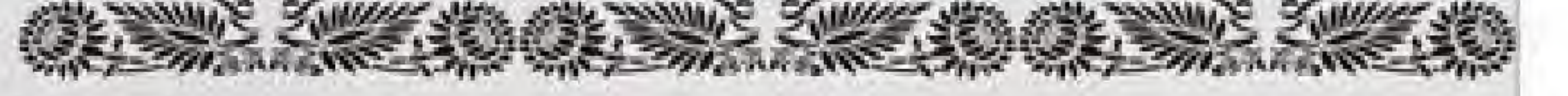

પોલો પાણો

જેમ સલાટ ફૂવો ખોદતો હોય અને જો હેઠે પાણો પોલો બોલે તો સલાટ એમ કહે જે, “પાણી ઘણું થશે” અને જો ઉપરથી રણકતો હોય ને માંહી કાપે ત્યારે અગ્નિ ઝરે તો સલાટ એમ કહે જે, ‘આ ફૂવામાં પાણી થશે તો અર્ધા કોશનું કે પા કોશનું થશે પાણ વધુ નહિ થાય,’ તેમ જ્ઞાન, વૈરાગ્ય અને ભક્તિ તેના માનમાં જે અટંટ રહે, તો એ મોટો તો કહેવાય, પાણ જેવું અર્ધા કોશનું કે પા કોશનું પાણી થયું એવો

મોટો થાય, પાણ જેવા નિર્માની ભક્તમાં મોટા ગુણ આવે તેવા મોટા ગુણ એમાં ન આવે. માટે જેને ભગવાનને પ્રસન્ન કરવા હોય તેને જ્ઞાન, વૈરાગ્ય, ભક્તિ તથા બીજા કોઈ શ્રેષ્ઠ ગુણ હોય તેને અભિમાને કરીને અટંટ થવું નહિ. તો એ પુરુષના હૃદયને વિષે પ્રકટ પ્રમાણ એવા જે શ્રીકૃષ્ણનારાયણ તે પ્રસન્ન થઈને નિવાસ કરીને રહે છે.”
-વચનામૃત ગ.પ્ર.-૫૬

સોણવલું સોનું

જો માન સહિત જ્ઞાન, વૈરાગ્ય, ભક્તિ હોય તો, જેમ સોનું હોય અને તેમાં ભેગ ભળે ત્યારે તે સોનું પનરવલું કહેવાય અને તેથી વધતો ભેગ ભળે તો ખારવલું કહેવાય અને તેથી વધતો ભેગ ભળે તો આઠવલું કહેવાય, તેમ એ ભક્તને જ્ઞાન, વૈરાગ્ય, ભક્તિમાં જેમ જેમ અહંકારનો ભેગ ભળતો આવે, તેમ તેમ એ ત્રણે ઓછાં થતાં જાય છે, માટે માન રહિત જે જ્ઞાન, વૈરાગ્ય અને ભક્તિ તે તો સોણવલા સોના જેવાં છે. અને માન સહિત હોય તે ઉપરથી તો એને ઘણો શોભાડે, પાણ એના અંતરમાં ઝાઝું બળ હોય નહિ. -વચનામૃત ગ.પ્ર.-૫૬

જેમ “પચાસ કોટિ યોજન પૃથ્વી તે સમુદ્ર, પર્વત અને સર્વ ભૂત-પ્રાણીમાત્ર તેનો આધાર છે માટે ઘણી બળવાન જણાય છે. અને તે થકી જળ વળી ઘણું બળવાન જણાય છે, જેજળને વિષે પૃથ્વી છાણાની પેઠે તરે છે અને જળ થકી તેજમાં ઘણું બળ જણાય છે. અને તેજથકી વાયુમાં ઘણું બળ જણાય છે. અને આકાશનું તો કાંઈ બળ જણાતું નથી પણ આકાશ સર્વેથી બળવાન છે કાં જે એ ચારેનો આકાશ આધારરૂપ છે.” તેમ માનરહિત જે એ ભક્તનાં જ્ઞાન, વૈરાગ્ય અને ભક્તિ તે આકાશ સરખાં બળવાન છે. માટે ઉપરથી તો જણાય નહિ પણ નિર્માની ભક્ત તે સર્વેથી શ્રેષ્ઠ છે. અને જેમ બાળક હોય તે દિવસ કાંઈ માનનો ઘાટ સંકલ્પ હોય નહિ. તેમજ સાધુને તો ગમે તેટલી પૂજાપ્રતિષ્ઠા થતી હોય, પણ બાળકની પેઠે માનરહિત વર્તવું.” - વચનામૃત ગ.પ્ર.-૫૬

નિર્માની બાળક

જેમ દેહના સંબંધી સંઘાતે છે તેવું ભગવાનને વિષે હેત કરવું, અને એ હેતને મૂઢપણાનું હેત કહીએ. જેમ, “કોઈક પુરુષ આપણો મિત્ર હોય ને તે જ પુરુષે આપણા ભાઈને મારી નાખ્યો હોય, તો પછી તે સાથે મિત્રપણું ન રહે અને તેનું માથું કાપવાને તૈયાર થાય, કાં જે મિત્ર કરતાં ભાઈનો સંબંધ અધિક છે.” તેમ જો એને પોતાનો સ્વભાવ વર્તમાનમાં ભંગ પડાવીને સત્સંગથી વિમુખ કરે એવો છે તોય પણ, એની ઉપર વૈરભાવ આવતો નથી અને તે સ્વભાવ ઉપર રીસ ચઢતી નથી, તો જો એને સત્સંગમાં પૂરું હેત નથી. અને જો જેવું ભાઈમાં હેત મનુષ્યને છે તેવું જો સત્સંગ ઉપર હેત હોય તો ભૂંડા સ્વભાવને તટ્ટાળ ટાળી નાખે, શા માટે જેજીવ તો અતિ સમર્થ છે. -વચનામૃત ગ.પ્ર.-૫૭

અતિશે જે મોટા હોય તેને જો અતિશે નિષ્કામી જાણે, તો પોતે કૂતરા જેવો કામી હોય તે નિષ્કામી થાય, અને જો મોટા પુરુષને વિષે કામીપણાનો દોષ પરઠે, તો ગમે તેવો નિષ્કામી હોય તોય પણ અતિશે કામી થાય. અને મોટાને વિષે ક્રોધી, લોભીપણું પરઠે તો પોતે ક્રોધી, લોભી થાય, અને જો મોટા પુરુષને અતિશે નિષ્કામી, નિર્લોભી, નિઃસ્વાદી, નિર્માની, નિઃસ્નેહી સમજે, તો પોતે પણ એ સર્વ વિકારથી રહિત થઈ જાય અને પાકો હરિભક્ત થાય. -વચનામૃત ગ.પ્ર.-૫૮

હનુમાનજી

“જો એ ભગવાનનો આવો મહિમા જાણે છે, તો એને ભગવાનને વિષે અસાધારણ હેત છે પણ એ જાણતો નથી. ‘જેમ હનુમાનજીમાં અપાર બળ હતું પણ કોઈના જાણ્યા વિના જાણ્યું નહિ’ અને જેમ પ્રલંબાસુર બળદેવજીને લઈ ચાલ્યો ત્યારે પોતામાં બળ તો અપાર હતું પણ પોતે જાણતા ન હતા. પછી જ્યારે આકાશવાણીએ કહ્યું ત્યારે જાણ્યું.’ તેવી રીતે એ ભક્તને ભગવાનને વિષે અસાધારણ પ્રીતિ તો છે, પણ જાણતી નથી.”

-વચનામૃત ગ.પ્ર.-૫૯

અતિશય જે મોટા સમર્થ પુરુષ હોય તે જે દેશમાં રહેતા હોય તેને પ્રતાપે કરીને ભૂંડો દેશ હોય, ભૂંડો કાળ હોય, ભૂંડી ક્રિયા હોય, તે સર્વે સારાં થઈ જાય છે. અને અતિશય ભૂંડા પાપી પુરુષ જે દેશમાં રહેતા હોય તેને યોગે કરીને સારો દેશ અને સારી ક્રિયા ને સારો કાળ હોય તે પણ ભૂંડા થઈ જાય છે. માટે શુભ અને અશુભ એવા જે દેશ, કાળ અને ક્રિયા તેના હેતુ તો પુરુષ છે, તે પુરુષ જો અતિશય સમર્થ હોય તો સર્વ પૃથ્વીમાં દેશ, કાળ ને ક્રિયા તે પોતાના સ્વભાવ પ્રમાણે પ્રવર્તાવે, ને તેથી ઉતરતો હોય તો એક દેશમાં પ્રવર્તાવે ને તેથી ઉતરતો હોય તો એક ગામમાં પ્રવર્તાવે ને તેથી ઉતરતો હોય તો એક ફળી તથા એક પોતાનું ઘર તેમાં પ્રવર્તાવે. એવી રીતે એ શુભ અશુભ જે દેશ, કાળ ને ક્રિયા તેના હેતુ તો શુભ ને અશુભ એ બે પ્રકારના પુરુષ છે.” -વચનામૃત ગ.પ્ર.-૫૯

નદી અને સમુદ્ર

“જેમ નદી તરવી હોય ત્યાં તો જેને તરતાં આવડતું હોય તે તરી જાય ને જેને તરતાં ન આવડતું હોય તે તો ઊભો થઈ રહે, પણ જ્યારે સમુદ્ર તરવો હોય ત્યારે તો તે બેયને વહાણનું કામ પડે છે. તેમ ટાઢ, તડકો, ભૂખ, તરસ, માન, અપમાન, સુખ, દુઃખ તે રૂપી જે નદી તેને તો આત્મનિષ્ઠાવાળો હોય તે તરી જાય પણ મૃત્યુ સમય તો સમુદ્ર જેવો છે, માટે ત્યાં તો આત્મનિષ્ઠાવાળો હોય તથા વગર આત્મનિષ્ઠાવાળો હોય એ બેયને ભગવાનની ઉપાસનારૂપી વહાણનું કામ પડે છે. માટે અંતકાળે તો ભગવાનનો દઢ આશરો હોય તે જ કામમાં આવે છે, પણ અંતસમે આત્મનિષ્ઠા કાંઈ કામમાં આવતી નથી. તે સારું ભગવાનની ઉપાસનાને દઢ કરીને રાખવી. - વચનામૃત ગ.પ્ર.-૬૧

‘જેમ વામનજીએ બળિરાજનું ત્રિલોકીનું રાજ્ય લઈ લીધું અને ચૌદ લોકનાં બે પગલાં કર્યાં અને ત્રીજાં પગલાં સારું તે બળિરાજએ પોતાનું શરીર આપ્યું. એવી રીતે શ્રદ્ધા સહિત ભગવાનને સર્વસ્વ આપ્યું, તોય ભગવાને એને વગર વાંકે બાંધ્યો તો પણ ભક્તિ થકી પડ્યો નહિ, ત્યારે એવી પોતાની અનન્ય ભક્તિ જોઈને પોતે ભગવાન તે બળિના બંધનમાં આવતા હવા. અને ભગવાને તો બળિરાજને ક્ષણ માત્ર બાંધ્યો હતો અને ભગવાન તો એની ભક્તિરૂપી દોરીએ કરીને બંધાયા છે, તે આજદિવસ સુધી પણ અખંડ ભગવાન બળિને દરવાજે ઊભા છે, અને બળિરાજની દષ્ટિ થકી પણ માત્ર પણ ભગવાન છેટે થતા નથી. એવી રીતે આપણે પણ બીજી સર્વે વાસના ટાળીને અને ભગવાનને સર્વસ્વ અર્પણ કરીને ભગવાનના દાસ થઈ રહીશું અને એમ કરતાંય ભગવાન આપણને વધુ દુઃખ દેશે તો ભગવાન પણ પોતે વશ થઈ જશે. શા માટે? જે પોતે ભક્તવત્સલ છે અને કૃપાસિંધુ છે, તે જેની પોતાને વિષે અતિ દઢ ભક્તિ દેખે તેને પોતે આધીન થઈ જાય છે. - વચનામૃત ગ.પ્ર.-૬૧

બળિરાજ

જેમ આપણાં નેત્ર છે તેને જ્યારે દીવા સંગાથે સંબંધ થાય છે, ત્યારે તે દીવાનો પ્રકાશ નેત્રમાં આવે છે, તેણે કરીને નેત્ર આગળ અંધારું હોય તેનો નાશ થઈ જાય છે, તેમ જેને ભગવાનના સ્વરૂપનો દઢ નિશ્ચયે કરીને સંબંધ થાય છે, તેને વિષે ભગવાનના કલ્યાણકારી ગુણ આવે છે. પછી જેમ ભગવાન સર્વ પ્રકારે નિર્બંધ છે અને જે ચહાય તે કરવાને સમર્થ છે તેમ એ ભક્ત પણ અતિશય સમર્થ થાય છે અને નિર્બંધ થાય છે. - વચનામૃત ગ.પ્ર.-૬૨

નેત્ર-દીપક

ભગવાન પાસે એક અમૃત લાવીએ અને સિંગડીયો વઘનાગ લાવીએ અને દૂધપાક ને સાકર લાવીએ અને અફીણ લાવીએ અને તે સર્વને ભગવાનના થાળમાં ધરીએ, તો પણ જેનો જેવો ગુણ હોય તેનો તેવો ને તેવો જ રહે પણ પલટાઈ જાય નહિ. તેમ જે જીવ આસુરી અને અતિ કુપાત્ર હોય, તે ભગવાનની સમીપે આવે તોય પણ

અમૃત - ઝેર

પોતાના સ્વભાવને મુકે નહિ. પછી એ કોઈક ગરીબ હરિભક્તનો દ્રોહ કરે તેણે કરીને એનું ભૂંડું થાય. શા માટે જે ભગવાન સર્વમાં અંતર્યામીરૂપે કરીને રહ્યા છે. તે પોતાની ઈચ્છા આવે ત્યાં તેટલી સામર્થ્ય જણાવે છે. માટે

ભક્તને અપમાને કરીને તે ભગવાનનું અપમાન થાય છે. ત્યારે તે અપમાનના કરનારાનું અતિશે ભૂંડું થઈ જાય છે. - વચનામૃત ગ.પ્ર.-૬૨

જેમ હિરણ્યકશિપુ હતો તેણે ત્રિલોકી પોતાને વશ કરી રાખી હતી એવો બળવાન હતો, તોપણ તેણે જો પ્રહ્લાદજીનો દ્રોહ કર્યો તો ભગવાન સ્તંભમાંથી નૃસિંહરૂપે પ્રગટ થઈને તે હિરણ્યકશિપુનો નાશ કરી નાખ્યો. એમ વિચારીને ભગવાનના ભક્ત હોય તેને અતિશય ગરીબપણું પકડવું, પણ કોઈનું અપમાન કરવું નહિ. - વચનામૃત ગ.પ્ર.-૬૨

પ્રહ્લાદ
હિરણ્યકશિપુ

ભક્ત ભગવાન

જ્યાં પ્રત્યક્ષ ભગવાન રહ્યા છે ત્યાંજ પરમધામ છે. અને આ સંત સર્વે તે નારદ, સનકાદિક જેવા છે અને સત્સંગી સર્વે તે તો જેવા ઉદ્ભવ, અક્ષર, વિદુર, સુદામા અને વૃંદાવનના ગોપ તેવા છે અને જે બાઈઓ હરિભક્ત છે તે તો જેવી ગોપીઓ તથા દ્રૌપદી, કુંતાજી, સીતા, રુક્મિણી, લક્ષ્મી, પાર્વતી એવી છે અને હવે મારે કાંઈ કરવું રહ્યું નથી. અને ગોલોક, વૈકુંઠ, બ્રહ્મપુર તેને હું પામી રહ્યો છું' એવી રીતના ઘાટ થાય અને પોતાના હૃદયમાં અતિ આનંદ વર્તે. - વચનામૃત ગ.પ્ર.-૬૩

રાજાનો સ્વભાવ

‘જેમ કોઈક મોટો રાજા હોય તેના જેગોલા અને ગોલીઓ હોય તેને પણ સાત ભૂમિની તો હવેલીઓ રહેવાની હોય અને બાગબગીચા ને ઘોડા, વેલ્યો, ઘરેણાં એ આદિક જે સામગ્રીઓ તેણે કરીને દેવલોક સરખાં તેનાં ઘર જણાય. ત્યારે તે રાજાનો જે દરબાર તથા તેમાં જે સામગ્રીઓ તે તો અતિ શોભાયમાન હોય.’ તેમ શ્રીપુરુષોત્તમ ભગવાનની આજ્ઞામાં વર્તતા એવા જે બ્રહ્માંડના અધિપતિ બ્રહ્માદિક તેના જે લોક અને તે લોકના વૈભવ તેનો પાર પમાતો નથી, તો જેના નાભિકમળમાંથી બ્રહ્મા ઉત્પન્ન થયા એવા જે વિરાટ પુરુષ તેના વૈભવનો પાર તો ક્યાંથી પમાય ? અને એવા અનંત કોટી વિરાટ પુરુષ તેમના સ્વામી જે પુરુષોત્તમ ભગવાન તેનું ધામ જે અક્ષર, જેને વિષે એવાં અનંતકોટિ બ્રહ્માંડ તે એક એક રોમ પ્રત્યે અણુની પેઠે ઉડતાં ફરે છે, એવું એ ભગવાનનું ધામ છે. અને તે ધામને વિષે પુરુષોત્તમ ભગવાન પોતે દિવ્યરૂપે કરીને સદા વિરાજમાન છે અને તે ધામમાં અપાર દિવ્ય સામગ્રી છે. તે ભગવાનની મોટપનો પાર તો આવે જ કેમ? - વચનામૃત ગ.પ્ર.-૬૩

અક્ષર ધામ

‘જેમ કોઈક મોટો હસ્તી હોય, તેના શરીર ઉપર કીડી ચાલી જતી હોય તે કશી ગણતરીમાં આવે નહિ.’ તેમ એ અક્ષરની મોટાઈ આગળ બીજું કોઈ કાંઈ ગણતરીમાં આવતું નથી. ‘જેમ ઝીણાં મચ્છર હોય તેને મધ્યે કીડી હોય તે મોટી દેખાય, અને કીડીને મધ્યે વીંછી હોય તે મોટો દેખાય અને વીંછીને મધ્યે સાપ હોય તે મોટો દેખાય અને સાપને મધ્યે સમળી હોય તે મોટી દેખાય, ને સમળીને મધ્યે પાડો હોય તે મોટો દેખાય, ને પાડાને મધ્યે હાથી હોય તે મોટો દેખાય ને હાથીને મધ્યે ગિરનાર સરખો પર્વત હોય તે મોટો દેખાય અને તે પર્વતને મધ્યે મેરુપર્વત મોટો દેખાય અને તે મેરુ જેવા પર્વતને મધ્યે લોકાલોક પર્વત તે અતિ મોટો જણાય અને તે લોકાલોક પર્વત થકી પૃથ્વી અતિ મોટી જણાય, અને પૃથ્વીનું કારણ જેજાળ તે થકી મોટું પણ છે અને સૂક્ષ્મ પણ છે’ એવી રીતે જાણું કારણ તે તેજ છે, તેજનું કારણ વાયુ છે, વાયુનું કારણ આકાશ છે, આકાશનું કારણ અહંકાર છે, અહંકારનું કારણ મહત્ત્વ છે, મહત્ત્વનું કારણ પ્રધાન ને પુરુષ છે, અને પ્રધાન ને પુરુષનું કારણ મૂળ પ્રકૃતિ અને બ્રહ્મ છે. -વચનામૃત ગ.પ્ર.-૬૩

‘જેમ કીડીના પગમાં

કીડીને કાંટો વાગ્યો

સામર્થી ધુપાવીને

ઝીણો કાંટો વાગ્યો હોય તેને બરછી તથા નરેણીએ કરીને કાઢે તો નીસરે નહિ, તે તો અતિશે ઝીણું લોટું હોય તેણે કરીને નીસરે.’ તેમ ભગવાન પણ પોતાની મોટાઈને પોતામાં સમાવીને અતિશે અલ્પ રૂપનું ધારણ કરે છે. ‘જેમ અગ્નિ પોતાનો પ્રકાશ અને જ્વાળા તેને સમાવીને મનુષ્ય જેવો થાય’ તેમ ભગવાન પણ પોતાની

જીવના કલ્યાણને અર્થે મનુષ્યની પેઠે વર્તે છે. અને જે મૂર્ખ હોય તે તો એમ જાણે જે, ‘ભગવાન કાંઈ સામર્થી કેમ પ્રગટ કરતા નથી?’ પણ ભગવાન તો મુળગી જીવના કલ્યાણને અર્થે પોતાની સામર્થી ઢાંકીને વર્તે છે. અને જો પોતાની મોટાઈ પ્રગટ કરે તો બ્રહ્માંડ પણ નજરમાં ન આવે તો જીવની શી ગણના? -વચનામૃત ગ.પ્ર.-૬૩

જેમ કોઈ પુરુષ હોય તે તળાવને વિષે ડુબકી ખાય તે ડુબકી ખાઈને ગમે તો ત્યાં ને ત્યાં નીસરે અથવા કાંઠે નીસરે અથવા આસપાસ નીસરે, તેમ પુરુષોત્તમ ભગવાન છે તે અક્ષરરૂપ ધામને વિષે ડુબકી ખાઈને ગમે તો ત્યાંથી પાધરા જ મનુષ્યાકૃતિને ધરે છે અને ગમે તો એવી રીતે અનુક્રમે કરીને મનુષ્યાકૃતિને ધરે છે. -વચનામૃત ગ.પ્ર.-૬૩

તળાવમાં ડુબકી

બાળક

અને વૃદ્ધ

જેમ બાળક હોય ને તે જ્યારે પ્રથમ માતાના ઉદરમાં હોય ત્યારે તથા તેના જન્મ સમયમાં તેને હૃદયાદિક જેઘન્દ્રિયોનાં છિદ્ર તે સૂક્ષ્મ હોય ને પછી જેમ જેમ તે બાળક વૃદ્ધિને પામતો જાય, તેમ તેમ તે છિદ્રની વૃદ્ધિ થતી જાય ને તેમાં આકાશ પણ ઉત્પન્ન થતો જણાય. અને જ્યારે એ વૃદ્ધ અવસ્થાને પામે ત્યારે એનાં ઈન્દ્રિયોનાં છિદ્ર તે સંકોચને પામતાં જાય ને તેમાં આકાશ પણ લય થતો જણાય, તેમ જ્યારે વિરાટ દેહ ઉપજે ત્યારે તેને અવાંતર હૃદયાદિક છિદ્રમાં આકાશ ઉત્પન્ન થતો જણાય, અને જ્યારે એ વિરાટ દેહનો લય થાય ત્યારે આકાશ લય પામ્યો જણાય. એમ આકાશની ઉત્પત્તિ અને લય છે. પણ જે આકાશ સર્વેનો આધાર છે તે તો જેમ પ્રકૃતિપુરુષ નિત્ય છે, તેમ નિત્ય છે, એની ઉત્પત્તિ ને લય તે કહેવાય નહિ. અને વળી સમાધિએ કરીને પણ આકાશની ઉત્પત્તિ ને લય છે, તેની રીતને તો જે સમાધિવાળા છે તે જાણે છે. વચનામૃત ગ.પ્ર.-૬૫

રાજીમ કુંભ-છત્તીસગઢ :-

છત્તીસગઢ ગવર્મેન્ટ તરફથી દર વર્ષે મહાનદીના કિનારે રાજીમ કુંભનું આયોજન કરવામાં આવે છે. જેમાં ભારતભરમાંથી ધર્માચાર્યોને બોલાવી વિશાળ સંત સમ્મેલન યોજવામાં આવે છે. આ વર્ષે છત્તીસગઢ ગવર્મેન્ટના નિમંત્રણને માન આપી તા. ૨૮ માર્ચના રોજ પ.પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી આ કુંભમાં પધાર્યા હતા. મહાપ્રભુજીની પ્રાગટ્ય ભૂમિ ચંપારણ્યના પીઠાધિપતિ પ. પૂ. દ્વારકેશલાલજી મહારાજના અધ્યક્ષ સ્થાને યોજાયેલ આ સભામાં પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીએ કહ્યું હતું કે “જેવી રીતે ભગવતી રાજીમના ભક્તિભાવથી ભૂમિમાંથી ભગવાન રાજીવલોચન પ્રગટ્યા હતા તેવી જ રીતે આ અમૃત જેવા રાજીમ કુંભ દ્વારા ભારતની આઝાદી પછી ઉદ્ભવેલી ગુલામી, લાચારી અને સમસ્યાઓ જરૂર બળીને ખાખ થશે તેવી શ્રીહરિના ચરણોમાં પ્રાર્થના.” આ પ્રસંગે છત્તીસગઢ રાજ્યની વિધાનસભાના તમામ અધ્યક્ષો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા તથા વિશાળ સંખ્યામાં ભક્તજનો દર્શનાર્થે ઉમટી પડ્યા હતા.

છપૈયા - પદયાત્રા પૂર્ણાહુતિ :-

શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ વિશ્વવિદ્યા પ્રતિષ્ઠાનમ્ દ્વારા અમદાવાદથી છપૈયા સુધી પદયાત્રાનું આયોજન થયું હતું. તા. ૨૬ જાન્યુઆરીના રોજ પ્રસ્થાન થયેલી આ પદયાત્રા ફક્ત એક જ મહિનામાં ૧૩૦૦ કિ.મી. જેટલું અંતર કાપી ૨૬ ફેબ્રુઆરીના રોજ છપૈયા પહોંચી હતી. નિર્વિઘ્ને પૂર્ણ થયેલી આ યાત્રા જ્યારે છપૈયા પહોંચી ત્યારે સહુ યાત્રિકો ભાવવિભોર થઈ ગયા હતા. પદયાત્રામાં જોડાયેલા યાત્રિકોએ છપૈયા ધામમાં આઠ દિવસ રોકાઈ સર્વ પ્રસાદીનાં સ્થળોનાં દર્શન કર્યા હતાં તથા પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી તથા પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી ભક્તિપ્રકાશદાસજી સ્વામીએ છપૈયા પધારી અહીં વિરાજમાન દેવોનો અભિષેક, અન્નકૂટ, રાજોપચાર પૂજન, મહાપૂજા, મહાવિષ્ણુયાગ જેવા અનુષ્ઠાનો કર્યા હતાં. અનુપમ અને દિવ્ય ધામમાં આવો જીવનનો શ્રેષ્ઠ લ્હાવો લઈ સહુ પદયાત્રીઓ તથા સંતોએ પોતાનાં જીવનને ધન્ય બનાવ્યું હતું. આ પદયાત્રાની યાદી જીવનપર્યન્ત રહે તે માટે સહુએ જપ-વ્રત-તપના નિયમો લીધા હતા.

પૂર્ણવિદ્યા ગ્રંથ વિમોચન :-

વિદ્યાનિધિ ટ્રસ્ટ આયોજિત પૂર્ણવિદ્યા જાગૃતિ અભિયાન અને પૂર્ણવિદ્યા ગ્રંથમાળાની ગુજરાતી આવૃત્તિનું વિમોચન તા. ૫ માર્ચ, ૨૦૧૧ના રોજ માનનીય મુખ્યમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના હસ્તે રાખવામાં આવ્યું હતું. આ ગ્રંથમાળાનું ભાષાંતર પૂ. સ્વામી શ્રી દયાનંદ સરસ્વતીજીના શિષ્યોએ કર્યું હતું. આ પ્રસંગે મુખ્ય મહેમાન તરીકે પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. પ. પૂ. દયાનંદ સરસ્વતીજીનાં સાન્નિધ્યમાં વિમોચન થયેલ પુસ્તકનો સેટ માનનીય મુખ્યમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીને અર્પણ કર્યો હતો. આ કાર્યક્રમનું તમામ આયોજન પ. પૂ. પરમાત્માનંદજી મહારાજે કર્યું હતું.

ભૂમિપૂજન - રાજકોટ :-

રાજકોટ નજીક કુવાડવા પાસેની બેટી નદીના કુદરતી સૌંદર્યથી ભરેલા રમણીય કિનારે ‘રાધે ગોલ્ડ વિલેજ’ સ્કીમનું ભૂમિપૂજન પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી તથા પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામીના હસ્તે તા. ૬ માર્ચ, ૨૦૧૧ના રોજ કરવામાં આવ્યું હતું. આ પ્રસંગે ‘રાધે ગોલ્ડ વિલેજ’

સ્કીમના ભાગીદારો શ્રી પરેશભાઈ પટેલ, શ્રી નિલેષભાઈ લુણાગરીયા, શ્રી ધનશ્યામભાઈ હેરભા તથા શ્રી રાજેન્દ્રભાઈ રાવલ દ્વારા શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ, અમદાવાદને ૩૩ એકર જમીન દાનમાં આપવાનો સંકલ્પ જાહેર કરતાં ઉપસ્થિત જનમેદનીએ તાળીઓના ગડગડાટ સાથે હર્ષભેર આ સંકલ્પને વધાવી લીધો હતો. આ પ્રસંગે પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીએ જણાવ્યું હતું કે ગુરુકુલના ઇતિહાસમાં સુવર્ણ અક્ષરે લખાય તેવું આ શ્રેષ્ઠ દાન છે. અર્પણ થયેલી આ ભૂમિમાં ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે પ્રબોધેલી અનેકવિધ સર્વજીવ હિતાવહ પ્રવૃત્તિઓ થશે તેમાં તમે નિમિત્ત બન્યા છો.

શ્રીમદ્ ભાગવત કથા - મુંબઈ :-

પ. પૂ. પાર્ષદવર્ય શ્રી નારાયણ ભગતની પવિત્ર સ્મૃતિમાં ગુરુકુલ પરિવાર, મુંબઈ દ્વારા ઘાટકોપર ખાતે 'શ્રીમદ્ ભાગવત જ્ઞાનયજ્ઞ'નું આયોજન તા. ૯ થી ૧૩ માર્ચ, ૨૦૧૧ દરમિયાન થયું. પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીના વ્યાસાસને યોજાયેલ આ કથા દરમિયાન ભાગવત કથા અંતર્ગત આવતા જુદા જુદા ઉત્સવો ધામ ધૂમથી ઉજવવામાં આવ્યા હતા. જેમાં પોથીયાત્રા, શ્રીરામચંદ્રજી પ્રાગટ્યોત્સવ, શ્રીકૃષ્ણ પ્રાગટ્યોત્સવ, ગોવર્ધનલીલા-અન્નકૂટ દર્શન, રુક્મિણી વિવાહ (તુલસી વિવાહ), રાસોત્સવ જેવા વિવિધ ભક્તિસભર ઉત્સવોનો સમાવેશ થયો હતો. આ કથા પ્રસંગે પ. પૂ. આચાર્ય મહારાજ શ્રી રાકેશપ્રસાદજી મહારાજે ખાસ ઉપસ્થિત રહી કથાવાર્તાનો લાભ આપ્યો હતો. પ. પૂ. આચાર્ય મહારાજશ્રીએ પોતાના ભાવપૂર્ણ વચનોમાં જણાવ્યું હતું કે “મારું ગળુ ઘણા દિવસથી બેસી ગયું છે. ગળુ ભલે બેઠું પણ સત્સંગના વિકાસ માટે આપણે બેસવાનું નથી. મારું શરીર કદાચ ન ચાલે તો પણ લાકડીના ટેકે સત્સંગના વિકાસ માટે દોડતો રહીશ. તેમજ પ. પૂ. શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી પણ સત્સંગના વિકાસ માટે ઘણો દાખડો કરી રહ્યા છે.” આ પાવકારી પ્રસંગે પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી ભક્તિપ્રકાશદાસજી સ્વામી, પ. પૂ. સદ્ગુરુ શ્રીહરિદાસજી સ્વામી, પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી, વડતાલથી પૂ. ધનશ્યામપ્રકાશદાસજી સ્વામી, પૂ. નીલકંઠચરણદાસજી સ્વામી, ભૂલેશ્વરથી સંત સ્વામી વગેરે સંતો ઉપસ્થિત રહી કથાવાર્તાનો લાભ આપ્યો હતો. આ પાવનકારી કથામાં મુંબઈ સ્થિત ઘણી મોટી સંખ્યામાં હરિભક્તો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. મેમનગર ગુરુકુલના વિદ્યાર્થીઓએ દરરોજ વિવિધ નૃત્યો કરી સહુને પ્રસન્ન કર્યા હતા. આ કથાનું સંપૂર્ણ આયોજન રમુભાઈ દેસાઈ, ભરતભાઈ ગાંધી, મહેન્દ્રભાઈ મકવાણા, અશ્વિનભાઈ મહેતા તથા સમસ્ત ગુરુકુલ પરિવાર, મુંબઈના સહુ હરિભક્તોએ સાથે મળીને કર્યું હતું.

શ્રીમદ્ ભાગવત કથા- માખાવડ :-

પ. પૂ. શાસ્ત્રીજી મહારાજ શ્રી ધર્મજીવનદાસજી સ્વામી, પ. પૂ. પુરાણી શ્રી પ્રેમપ્રકાશદાસજી સ્વામી તથા પ. પૂ. અખંડ ભગવદ્ પરાયણ શ્રી જોગી સ્વામી જેવા મહાપુરુષોની ચરણરજથી પવિત્ર થયેલી ભૂમિ ગામ માખાવડ ખાતે ગૌસેવાના ઉદ્દેશ્યથી તા. ૧૩ થી ૧૮ માર્ચ, ૨૦૧૧ સુધી પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીના વ્યાસાસને શ્રીમદ્ ભાગવત કથાનું આયોજન રાખવામાં આવ્યું હતું. આ કથા અંતર્ગત વિવિધ આયોજનો જેવાં કે, પોથીયાત્રા, રક્તદાન કેમ્પ, મહિલા સમ્મેલન વગેરે કરવામાં આવ્યાં હતાં. તા. ૧૭ માર્ચના રોજ પ. પૂ. આચાર્ય મહારાજ શ્રી રાકેશપ્રસાદજી મહારાજ માખાવડ પધારતાં ગામમાં શોભાયાત્રા નીકળી હતી તથા પ. પૂ. આચાર્ય મહારાજશ્રીએ સહુને કથાવાર્તા દ્વારા પ્રેરણા પૂરી પાડી હતી. તા. ૧૮ માર્ચના રોજ ભાગવત કથાકાર શ્રી રમેશભાઈ ઓઝાએ સત્સંગનો લાભ આપ્યો હતો. આ ઉપરાંત વડતાલ, રાજકોટ, જૂનાગઢ, અમરેલી વગેરે ધામોમાંથી અનેક સંતોએ પધારી દર્શન તથા કથાવાર્તાનો લાભ આપ્યો હતો. આ કથાનું સંપૂર્ણ આયોજન માખાવડ ગામના સમસ્ત ગ્રામજનોએ સાથે મળીને કર્યું હતું.

પુષ્પદોલોત્સવ- આમદાવાદ ગુરુકુલ :-

શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ, અમદાવાદ ખાતે તા. ૨૦ માર્ચ, ૨૦૧૧ ના રોજ પ.પૂ. અખંડ ભગવદ્ પરાયણ શ્રી જોગીસ્વામીના સાનીધ્યમાં પુષ્પદોલોત્સવ ખૂબજ ધામ ધૂમપૂર્વક ઉજવવામાં આવ્યો હતો. મહોત્સવના પ્રારંભે ગુરુકુલ ગાયક વૃંદ દ્વારા રંગોત્સવના કીર્તનોનું ગાન કરવામાં આવ્યું હતું. ત્યારબાદ સદ્ગુરુ સંતોના હસ્તે રાજાધીરાજ ધનશ્યામ મહારાજનો પુષ્પોવડે અભિષેક તથા પીયકારી દ્વારા રંગોનો છટકાવ કરવામાં આવ્યો હતો. સંતોના મુખેથી કથાવાર્તાનું શ્રવણ, ફગવારુપી પ્રસાદ, પ.પૂ. અખંડ ભગવદ્ પરાયણ શ્રી જોગીસ્વામીના દર્શન કરી સહુ હરીભક્તો ધન્યભાગી બન્યા હતા.

આજરોજ પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી તથા પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી ભક્તિપ્રકાશદાસજી સ્વામી દ્વારા તા. ૨૫ થી ૩૧, ડીસેમ્બર, ૨૦૧૨ દરમિયાન, પ.પૂ. અખંડ ભગવદ્ પરાયણ શ્રી જોગીસ્વામીના ૧૦૮ વર્ષ પૂર્ણ થતા “સદ્ગુરુ વંદના મહોત્સવ” ઉજવવામાં આવશે તેવી જાહેરાત થતા સહુના હૃદય આનંદથી નાચી ઉઠ્યા હતા અને સહુએ આ ઉત્સવને વધાવી લીધો હતો.

સદ્ગુરુ વંદના મહોત્સવ

અખંડ ભગવદ્ પરાયણ પ. પૂ. શ્રી જોગીસ્વામીના ૧૦૮ વર્ષ પૂર્ણ થતાં તા. ૨૫ થી ૩૧ ડીસેમ્બર, ૨૦૧૨ દરમિયાન ‘સદ્ગુરુ વંદના મહોત્સવ’ ખૂબજ વિશાળ પાયે ધામધૂમપૂર્વક ઉજવવામાં આવશે. ‘સદ્ગુરુ વંદના મહોત્સવ’ ઉપક્રમે પ. પૂ. શ્રી જોગીસ્વામીના દીર્ઘાયુષ્ય તેમજ સુસ્વાસ્થ્ય જળવાઈ રહે તે માટે ઘેર ઘેર મંત્રલેખન થાય તેવું સંતો દ્વારા આયોજન કરવામાં આવ્યું છે. આ આયોજનમાં જોડાઈ ભગવાન શ્રીહરિ તેમજ પ. પૂ. જોગીસ્વામીના રાજીપાના પાત્ર બનીએ. મંત્રલેખન માટેની માહિતી :- આપના ઘરે ભગવાનની આગળ દીવો પ્રગટાવી આખો પરિવાર, સોસાયટીમાં વસતા પાડોશીઓ તથા સગાં-સંબંધીઓને બોલાવી મહિનામાં એક દિવસ બે કલાક મંત્રલેખન કરવું. આ મંત્રલેખન કરતાં પહેલાં પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીના મુખે ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણના મહિમાસભર પ્રવચનોની ડીવીડી સાંભળવી. આપને દર મહિને પ્રવચનોની નવી ડીવીડી પ્રાપ્ત થશે. મંત્રલેખન પૂર્ણ થાય ત્યારે ભગવાનની આરતી કરી શ્રદ્ધા પ્રમાણે મંત્રલેખન કરવા પધારેલા ભક્તજનોને પ્રસાદ વહેંચવો. નોંધ- મંત્રલેખનની નોટબુક તેમજ દર મહિને નવી ડીવીડી પ્રાપ્ત કરવા માટે સંપર્ક- પ. પૂ. શાસ્ત્રી શ્રી ભક્તિવેદાંતદાસજી સ્વામી, મો.-૯૮૨૫૩૧૫૦૩૦

રોજગાર સહાય કેન્દ્ર

યુવાનોને યોગ્યતા મુજબની જોબ મળી રહે તેવા હેતુ સાથે રોજગાર સહાય કેન્દ્રની શરૂઆત કરવામાં આવેલ છે. જે ભાઈઓ-બહેનોને જોબની જરૂર હોય તેમણે મેમનગર ગુરુકુલ ખાતે કાર્યાલયમાં પોતાનો બાયોડેટા આપવો. આપની યોગ્યતા મુજબની જોબ મળતાં જ આપને જાણ કરવામાં આવશે. જે કંપનીમાં કર્મચારીઓની જરૂરિયાત હોય તેમણે મેમનગર ગુરુકુલ ખાતે કાર્યાલયમાં સંપર્ક કરવો. સંપર્ક : પ્રશાંત સરવૈયા: ૯૪૨૮૮૩૬૦૧૭, Email:sgvpjobseva@yahoo.com

લગ્ન સહાય કેન્દ્ર

સત્સંગી તથા સંપ્રદાય વિષે ગુણભાવ ધરાવતા યુવક-યુવતીઓને જીવન સાથીની પસંદગી સરળતાથી મળી રહે તેવા હેતુ સાથે લગ્ન સહાય કેન્દ્રની શરૂઆત કરવામાં આવેલ છે. જે માટે પોસ્ટકાર્ડ સાઈઝના ફોટોગ્રાફ સાથે ફોર્મ ભરીને મેમનગર ગુરુકુલમાં કાર્યાલયનો સંપર્ક કરવો. વિશેષ માહિતી માટે સંપર્ક – જતીન અમીન : ૯૮૭૯૧૬૫૦૨૯

Email : sgvpshubhvivah@yahoo.com નોંધ – સંસ્થાનો હેતુ માત્ર માહિતી પૂરી પાડવાનો છે, તેને આધારભૂત ગણવી નહિ. યોગ્ય તપાસ કર્યા બાદ જ સંબંધ ગોઠવવો.

Admission Open

नूतन प्रवेश

(शैक्षणिक वर्ष २०११ के लिए)

कक्षा-८
से
आचार्य-२

‘दर्शनम्’ संस्कृतमहाविद्यालय

संस्कार-संस्कृत-संरक्षण हेतु नूतन पीढ़ी का निर्माण

मान्यता

(१) गुजरात माध्यमिक शिक्षण बोर्ड
(२) श्री सोमनाथ संस्कृत युनिवर्सिटी

M.Phil., वेदांत डिप्लोमा एवं टेम्पल मेनेजमेन्ट कोर्स उपलब्ध

- संस्कार-सद्बिद्या-सत्संग से परिपूर्ण जीवन निर्माण

- वैदिक यज्ञविधान, योग, व्यायाम, संगीत, ध्यान एवं कम्प्युटर शिक्षण

- भोजन-आवास-शिक्षण की निःशुल्क सुविधाएँ

प्रवेश परीक्षा दिनांक : ०३/०४/२०११

संपर्क-श्री स्वामिनारायण गुरुकुल विश्वविद्या प्रतिष्ठानम्, SGVPसर्कल, S.G.हाइवे, अहमदाबाद-३८२४८१, M-9879000973 (Vanrajbhai)

आगामी आयोजन

- : रामनवमी : -

ता. १२/०४/२०११ मंगलवार, राजोपचार पूजन (सवारे ६:३० कलाके)

भगवान श्री रामचंद्रजीनो प्रागट्योत्सव (अपोरे १२:०० कलाके)

भगवान श्री स्वामिनारायणनो प्रागट्योत्सव (सांजे ०८:०० कलाके) श्री स्वा. गु., अमदावाद

: ओकादशी :

ता. १४/०४/२०११ गुरुवार (रात्रे कीर्तन भक्ति, अमदावाद गुरुकुल)

- : रामचरितमानस कथा : -

ता. २२ थी ३०/०४/२०११ गाम: शेख पीपरीया, ता. लाठी, ज.अमरेली

(वक्ता- पुराणी श्री माधवजीवनदासजी स्वामी तथा शास्त्री श्री भक्तिवेदांतदासजी स्वामी)

: ओकादशी :

ता. २८/०४/२०११ मंगलवार (रात्रे कीर्तन भक्ति, अमदावाद गुरुकुल)

२४ : गुरुकुल दर्शन : मार्च, २०११

પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીને પૂર્ણવિદ્યા ગ્રંથ અર્પણ કરતા માનનીય મુખ્યમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી

માખાવડ ખાતે ભાગવત કથા પ્રસંગે ઉપસ્થિત પ. પૂ. આચાર્ય શ્રી રાકેશપ્રસાદજી મહારાજ તથા પ.પૂ. શ્રીમાધવપ્રિયદાસજી સ્વામી

માખાવડ ખાતે ભાગવત કથા પ્રસંગે ઉપસ્થિત પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી સાથે પૂ. શ્રી રમેશભાઈ ઓઝા

પુષ્પદોલોત્સવ પ્રસંગે શ્રી ઘનશ્યામ મહારાજનો પુષ્પાભિષેક કરતા પૂ. સદ્ગુરુ સંતો

પુષ્પદોલોત્સવ પ્રસંગે શ્રી ઘનશ્યામ મહારાજનો હીંડોળે ઝુલાવતા પૂ. સદ્ગુરુ સંતો

પુષ્પદોલોત્સવ પ્રસંગે દોળીનૃત્ય રજૂ કરતા મેમનગર ગુરુકુલના વિદ્યાર્થીઓ

શ્રી સ્વામિનારાયણે વિજયતેતશમ્ ॥
અર્ચિ ભગવત્ પરાયણ
પ.પૂ. શ્રી જોગી સ્વામીના ૧૦૮ વર્ષના ઉપક્રમે

દાશીખ : ૨૫-૧૨-૨૦૧૨ થી ૩૧-૧૨-૨૦૧૨

સદ્ગુરુ
મહોત્સવ

ગાદીલા ગુરુકુલ નિઃશ્ચય : શ્રી સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાય SCVP, અ

પ. પૂ. જોગીસ્વામીના સાક્ષિદ્વયામાં પુષ્પદોગોત્સવ પ્રસંગે સદ્ગુરુ વંદના અદોલ્સવની જાહેરાત કરતા સદ્ગુરુ સંતો